ZORG IN SCHOOL

De Saffier, Drachten

Tussentijdse evaluatie

Februari – juni 2024

Dr. Ivonne Douma
Onderzoekscoördinator RENN4
Juni 2024

050 - 3098888
info@renn4.nl
www.renn4.nl

Postadres
Postbus 8091
9702 KB GRONINGEN

RENN4

excellent in speciaal talent

Inhoud

1. Inleiding 2
2. Onderzoeksvragen 3
3. Resultaten van pilot *Zorg in onderwijstijd op De Saffier* 4
3.1 Inzet van de jeugdhulpverleners 4
3.2 Pedagogisch klimaat 6
3.3 Incidenten en schorsingen 8
3.4 Onderwijstijdverkorting en thuiszitters 10
3.5 Samenwerking driehoek ouders, school en jeugdhulpverlening 11
3.6 Onkosten jeugdhulpverlening vanuit de gemeente 14
4. Conclusies 16
Bijlage 1: Projectplan Zorg in Onderwijs op de Saffier 19
Bijlage 2: Onderzoeksplan Zorg in Onderwijs op de Saffier 40
Bijlage 3: Evaluatie (kwalitatief) jeugdhulpverleners Zorg in Onderwijs op de Saffier 47

1. Inleiding

SO De Saffier in Drachten is een RENN4 school voor speciaal onderwijs voor leerlingen van 4 tot 12 jaar met gedragsproblemen en/of psychiatrische problematiek. Uit een interne analyse binnen RENN4 is gebleken dat ruim 80% van de leerlingpopulatie een vorm van jeugdzorg ontvangt (Schleurholtz, 2022). Dit beeld is ook te herkennen bij de Saffier, waar uit gegevens van de gemeente Smallingerland blijkt dat 76.5% van de leerlingen een jeugdzorg beschikking heeft. Een goede samenwerking tussen onderwijs en zorg is dan ook van groot belang. De Saffier werkt vanuit de gedachte dat ieder kind recht heeft op een sterke basis thuis, in de buurt en op school. Hiervoor is het nodig dat thuis, onderwijs en zorg nauw samenwerken aan *één plan voor één kind*, met gebruikmaking van elkaars expertise en zonder daarin belemmeringen te ondervinden van wet- en regelgeving en/of bureaucratische processen.

De specialistische zorg en ondersteuning van leerlingen met een indicatie voor speciaal onderwijs (voorheen cluster 4) vindt al in toenemende mate op school plaats, waardoor de schoolgang voor leerlingen zo weinig mogelijk wordt belemmerd. Schoolgang is nodig voor een positieve ontwikkeling van leerlingen en een positieve ontwikkeling is nodig voor goede schoolgang en zo kan thuiszitten worden voorkomen.

Hoewel de specialistische zorg en ondersteuning in toenemende mate plaatsvindt binnen de school, wordt dit veelal door een groot aantal aan diverse zorgaanbieders verzorgt. Gemiddeld genomen hebben SO scholen van RENN4 te maken met 12 verschillende zorgpartijen (Schleurholtz, 2022). Deze grote diversiteit aan zorgpartners bemoeilijkt de stabiliteit in ondersteuning voor leerlingen en de onderlinge samenwerking en afstemming tussen onderwijs en zorg (Schleurholtz, 2022; Geveke, 2023). Het is dan ook het streven van De Saffier en de gemeente Smallingerland om door middel van een vaste zorgpartner binnen de school meer verbindend en preventief te gaan werken bij de specialistische zorg en ondersteuning van leerlingen. Hierdoor kan er na afloop van de specialistische ondersteuning ook eenvoudiger worden genormaliseerd. Daarnaast is het streven om door deze aanpak ook de stijgende onkosten voor jeugdhulp terug te dringen. Deze aanpak heeft op andere locaties van RENN4 al tot positieve resultaten geleid (Douma, 2023).

Niet alleen binnen RENN4 is de ontwikkeling richting een nauwere samenwerking tussen onderwijs en zorg een prioriteit. Ook landelijk gezien is dit een ontwikkeling die de aandacht heeft van beleidsmakers. Momenteel zijn de ministeries van OCW en VWS bezig met het komen tot een wetsvoorstel om de geldstromen voor Zorg in Onderwijstijd (ZiO) te ontsluiten en over te gaan tot collectieve financiering, waardoor het niet langer nodig is om voor elke leerling een individuele indicatie of beschikking af te geven. Het doel is om de financiering en organisatie van zorg in onderwijstijd zo te vereenvoudigen. Op die manier hopen de ministeries de doorstroom binnen de jeugdzorg te stimuleren door instroom te beperken. Ook wordt het gezien als een middel om de thuiszittersproblematiek te verminderen.

De gemeente Smallingerland heeft toegezegd om een pilot te financieren voor de inzet van gespecialiseerde jeugdhulpverleners binnen De Saffier. Met deze stap loopt de gemeente voor op de

komende landelijke ontwikkelingen. De pilot genaamd *'Zorg in onderwijstijd op De Saffier'* beslaat in eerste instantie de (aanloop) periode februari 2024 – juni 2024, waarna de opbrengsten worden geëvalueerd voordat er wordt overgegaan tot een eventueel vervolg. Bij uitvoer van een volledige pilot zijn er voor deze samenwerking tussen de Saffier en jeugdhulpverlening onderstaande doelstellingen:

- Versterken van het pedagogische klimaat op school [**basis**];
- Terugschakelen van intensieve ondersteuning en zorg in de onderwijszorgklas/traject naar een reguliere klas [**normaliseren**];
- **Vergroten van onderwijsdeelname**, met als doel: kansen van kinderen vergroten [recht op onderwijs] en afschalen van zorgzwaarte;
- Terugdringen/ **voorkomen van individuele verwijzingen** voor tweedelijns jeugdhulp;
- Terugdringen/ voorkomen van thuiszitten en onderwijstijdverkorting met als resultaat **minder dagbestedingsaanbod en een meer passende onderwijsplek.**

Deze doelen zijn vervolgens geconcretiseerd naar beoogde (en meetbare) effecten en resultaten, voor zowel de korte als de lange termijn. In Bijlage 1 is het projectplan onderliggend aan deze pilot terug te vinden, waarin de concrete doelstellingen van de pilot verder zijn uitgewerkt.

Voor de uitvoer van de pilot is een samenwerking met de zorgpartij Horizon opgestart. Gedurende de pilot periode zijn twee specialistische jeugdhulpverleners van Horizon ingezet binnen De Saffier (totale inzet 28 uur per week verspreid over vier dagen). Daarnaast is er een systeembegeleider vanuit Horizon betrokken geweest (totale inzet twee uur per week).

In deze eerste evaluatierapportage worden de eerste en beschikbare uitkomsten van de evaluatie van de pilot *Zorg in onderwijstijd op De Saffier* in de periode februari – juni 2024 gedeeld. De dataverzameling is gestart in maart 2024. Deze evaluatie is op verzoek van de gemeente Smallingerland voortijdig opgeleverd, waardoor niet alle beschikbare data is meegenomen in deze rapportage. Desondanks geven de resultaten vermeld in deze evaluatierapportage een eerste inzicht in de opbrengsten van de samenwerking tussen de Saffier en Horizon vanuit verschillende perspectieven.

2. Onderzoeksvragen

Voor de evaluatie van de pilot *Zorg in onderwijstijd op De Saffier* is een onderzoeksplan geschreven, welke terug te vinden is in Bijlage 2. In het onderzoeksplan zijn voor de volledigheid zowel de korte- als lange termijndoelen van de pilot meegenomen. Echter, gezien de beperkte tijdsduur waarin de pilot loopt (februari – juni 2024) is er binnen de monitoring van de pilot allereerst gefocust op de effecten van de inzet van specialistische jeugdhulpverleners op de korte termijn.

Dit geldt specifiek ook voor de doelen omtrent het terugdringen van het aantal thuiszitters en het vergroten van de onderwijsdeelname van leerlingen (doel normaliseren). Er worden op deze korte termijn geen effecten verwacht op het aantal thuiszitters, echter is het wel de verwachting dat de pilot op lange termijn hierin effectief zal zijn. Daarnaast wordt er niet verwacht dat het aantal uren onderwijsdeelname zal wijzigen gedurende de looptijd van de pilot. Aanvragen voor onderwijstijdverkorting worden doorgaans voor een heel schooljaar aangevraagd en hierin vinden

geen tussentijdse wijzigingen plaats. Deze aspecten vallen hiermee onder langetermijneffecten van de pilot, welke zullen worden meegenomen indien de pilot een vervolg krijgt.

De gestelde doelen van de pilot voor de korte termijn zijn omgezet naar onderstaande onderzoeksvragen.

1) Wat is het effect van de inzet van jeugdhulpverlening op de leerlingen binnen De Saffier?
   a) Wat is het effect op het pedagogisch klimaat binnen de school?
   b) Wat is het effect op het aantal incidenten, schorsingen en onderwijsdeelname en binnen de school?
   c) Wat is het effect binnen de thuissituatie?
2) Hoe wordt de samenwerking tussen onderwijs en zorg ervaren vanuit het perspectief van ouders, het team van De Saffier en jeugdhulpverlening?
3) Werkt de inzet van de jeugdhulpverlening binnen de school preventief bij de zorgvragen van leerlingen van De Saffier?

3. Resultaten van pilot *Zorg in onderwijstijd op De Saffier*

De jeugdhulpverleners zijn in februari 2024 gestart op de Saffier. Vooraf is met alle partijen de afspraak gemaakt dat de monitoring vanaf maart zou worden opgestart, aangezien het van belang was om de focus in de eerste maand vooral te leggen op het integreren binnen het team, het ontwikkelen van een goede werkwijze en het opbouwen van relaties met het team en de leerlingen. Voor alle resultaten geldt dan ook dat het van belang is deze eerste uitkomsten te interpreteren in het licht van de kortstondige looptijd van de pilot (4 maanden), waarbij in eerste instantie veel aandacht is geweest voor het opstarten en afstemmen van de onderlinge samenwerking tussen het schoolteam en de jeugdhulpverleners.

De resultaten binnen deze evaluatie zijn gemeten in de periode 1 maart 2024 – 19 juni 2024.

3.1 Inzet van de jeugdhulpverleners

Voor het registreren van de interventies uitgevoerd door de jeugdhulpverleners is gebruik gemaakt van een registratieformulier. Hierop hebben de jeugdhulpverleners aangegeven aan welke leerling hulp is aangeboden en waarop deze interventie was gericht. Hierin is onderscheid gemaakt tussen zes verschillende interventiecategorieën, namelijk incidenten, begrenzen van gedrag, pesten, spanning, ondersteuning van de leerkracht of oudergesprekken. In Tabel 1 is een overzicht weergegeven van het aantal interventies die de jeugdhulpverleners hebben uitgevoerd per maand. Daarnaast is aangegeven hoeveel individuele leerlingen ondersteuning hebben ontvangen per maand van de jeugdhulpverleners.

Tabel 1. Aantal uitgevoerde interventies van de jeugdhulpverleners

Maand	Aantal interventies	Aantal individuele leerlingen
Maart 2024	14	5
April 2024	47	9
Mei 2024	37	12
Juni 2024	30	10
Totaal	**128**	

De interventies welke in de afgelopen maanden zijn uitgevoerd door de jeugdhulpverleners binnen de Saffier zijn gecategoriseerd en weergegeven in Tabel 2. Hierbij moet worden opgemerkt dat vrijwel alle interventies gericht waren op meer dan één interventiecategorie, waardoor de frequenties van de interventiecategorieën niet direct overeenkomen met het totale aantal interventies. De contacten met ouders hebben op meer informele wijze plaatsgevonden (bij contactmomenten in de school, zoals het ophalen van leerlingen) en zijn daarom niet afzonderlijk geregistreerd.

Uit het overzicht komt naar voren dat binnen de meerderheid van de interventies aandacht wordt besteed aan emotieregulatie (spanning). Om een beeld te schetsen van de interventies die de jeugdhulpverleners uitvoeren op het gebied van emotieregulatie is er in Box 1 (volgende pagina) een good practice casus uitgewerkt.

Tabel 2: Overzicht van uitgevoerde interventies door jeugdhulpverleners per klas

Maand	Soort interventie				
	Incidenten	Begrenzen gedrag	Pesten	Spanning	Ondersteuning leerkracht
Maart 2024	0	11	2	11	8
April 2024	5	28	0	44	31
Mei 2024	3	6	0	26	30
Juni 2024	5	23	0	28	9
Totaal	**13**	**68**	**2**	**109**	**78**

Een van de doelstellingen van de pilot is dat de inzet van de jeugdhulpverleners binnen de school preventief is en escalatie van problematiek kan worden voorkomen. Door vroegtijdig te interveniëren zou een doorverwijzing naar externe gespecialiseerde jeugdhulpverlening (tweedelijnszorg) ofwel voorkomen kunnen worden, ofwel kan de benodigde ondersteuning (zorgzwaarte) beperkt worden. Tijdens multidisciplinaire overleggen (gedragswetenschapper, intern begeleider, leerkracht en jeugdhulpverleners) is elke leerling besproken en is door het team een inschatting gemaakt of de interventies van de jeugdhulpverleners hebben bijgedragen aan het voorkomen van escalatie en/of doorverwijzing richting tweedelijnszorg. Op het moment van schrijven van deze tussentijdse evaluatie is deze informatie nog niet aan individuele leerlingen te koppelen, maar wel aan de geboden interventies. Ongeveer de helft van de uitgevoerde interventies, namelijk 48.4% (62/128) zijn preventief geweest in het voorkomen van doorverwijzing naar tweedelijnszorg.

Box 1: Good practice interventie

Een leerling (10) heeft moeite om naar school te gaan en vertoont onrustig gedrag in de klas. Hij kampt met een negatief zelfbeeld en heeft moeite met emotieregulatie. Dit leidt tot frequente conflicten met de leerkracht en de leerling trekt zich steeds verder terug. Om deze problemen aan te pakken wordt de leerling aangemeld bij de jeugdhulpverlener binnen de Saffier. In overleg met de leerling, moeder en de school wordt er een op maat gemaakt plan van aanpak opgesteld.

De leerling werkt dagelijks samen met de jeugdhulpverlener van Horzizon aan het leren herkennen van emoties en het beter reguleren van deze emoties. Het aantal lesuren wordt geleidelijk aan uitgebreid, van eerst enkele uren per dag, naar vervolgens een steeds grotere onderwijsdeelname. Een rustige ruimte op school biedt hem een veilige plek om zich terug te trekken bij overprikkeling. Hiermee krijgt de leerling zelf meer regie over eigen gedrag en handelen. Naast de individuele begeleiding met de leerling betrekt de jeugdhulpverlener ook de omgeving van de leerling. Moeder wordt nauw betrokken bij de voortgangsgesprekken en krijgt handvatten om ook thuis ondersteuning te bieden.

Door deze gestructureerde aanpak en voortdurende evaluatie boekt de leerling na enkele weken significante vooruitgang. Het gedrag en de werkhouding in de klas verbeteren en ook de relatie met de leerkracht verbeterd, waardoor er minder conflicten ontstaan. Ook is de leerling weer betrokken bij de lessen. De leerling ontwikkelt meer zelfvertrouwen en betere strategieën om met emoties om te gaan, ook inzetbaar in de toekomst. De afstemming met thuis resulteert erin dat moeder zich betrokken voelt bij het hulpverleningsproces.

In 7.8% (10/128) van de interventies was er uiteindelijk wel een doorverwijzing nodig vanwege de ernst van de aanwezige problematiek. Bij de overige interventies was er uiteindelijk geen sprake van een mogelijke doorverwijzing van de leerling(en).

Naast de hierboven weergegeven kwantitatieve data rondom de uitgevoerde interventies is er tevens een kwalitatieve analyse uitgevoerd. Deze kwalitatieve analyse is opgesteld door de jeugdhulpverleners betrokken binnen de Saffier en waarin zij hun werkzaamheden en de effectiviteit daarvan hebben geanalyseerd. Deze uitgebreide kwalitatieve analyse is opgenomen in Bijlage 3.

3.2 Pedagogisch klimaat

De monitor sociale veiligheid (MSV) is een instrument wat binnen scholen kan worden ingezet om in kaart te brengen hoe leerlingen hun tijd op school ervaren. Binnen de MSV worden leerlingen op drie thema's bevraagd naar hun ervaringen en beleving, namelijk gericht op schoolklimaat (7 vragen), het onderwijsleerproces (4 vragen) en de sociale veiligheid (5 vragen). Door middel van een

vierpuntschaal kunnen leerlingen de vragen per schaal beoordelen of deze voor hen kloppend is of niet. De antwoordmogelijkheden lopen van Klopt helemaal niet (4), Klopt niet (3), naar Klopt een beetje (2) en Klopt helemaal (1). Een hogere score op een schaal geeft dan ook een positiever oordeel aan per schaal. Enkele voorbeelden van vragen van de MSV zijn:

Schoolklimaat: *'Vind je het leuk op school?'* en *'Voel jij je fijn op school?'*.
Onderwijsleerproces: *'Helpt de juf of meester jou goed als je iets vraagt?'* en *'Ben je blij met wat je leert op deze school?'*.
Sociale veiligheid: *'Ik word gepest door andere kinderen op school.' en 'Ik ben bang voor andere kinderen op school.'*.

Om binnen de Saffier in kaart te brengen of de aanwezigheid van de jeugdhulpverleners ook bijdraagt aan het gevoel van sociale veiligheid van de leerlingen is de sociale veiligheidsmonitor afgenomen. Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling van de MSV binnen de Saffier en om te onderzoeken wat het effect is van de aanwezigheid van de jeugdhulpverleners in de school zijn de MSV's resultaten van verschillende meetmomenten met elkaar vergeleken. De resultaten van vorig jaar (T1 = mei 2023) zijn vergeleken met de resultaten van de MSV bij aanvang van de jeugdhulpverleners in de Saffier (T2 = februari 2024). Vervolgens is de MSV nogmaals afgenomen aan het einde van de pilot (T3 = juni 2024). In Figuur 1 worden de gemiddelde scores weergegeven per schaal van de verschillende meetmomenten. De respons op de MSV in juni 2024 is zeer positief te noemen, de MSV is door vrijwel alle leerlingen van de Saffier ingevuld (n = 47), namelijk door 97.9% van alle leerlingen.

Figuur 1: Resultaten (gemiddelde scores) van de sociale veiligheidsmonitor

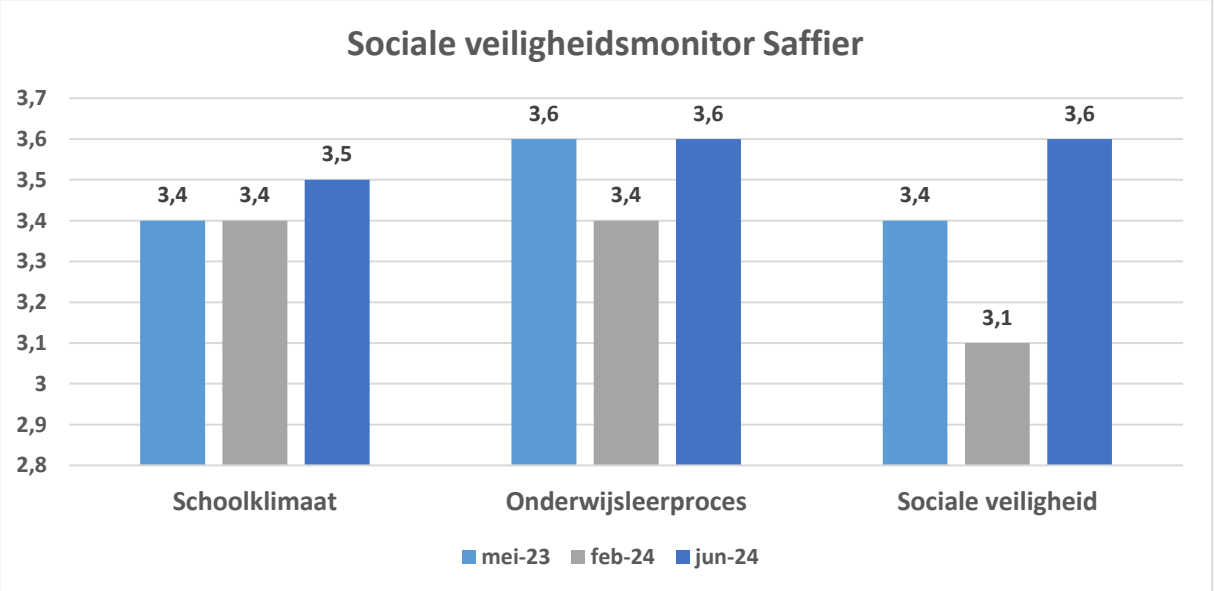

Uit de verzamelde gegevens komt naar voren dat de scores op alle schalen van de MSV zijn verbeterd sinds de aanvang van de pilot. Van de 16 vragen binnen de MSV zijn op 13 vragen de scores positief tot zeer positief verbeterd. Deze verbetering komt met name tot uiting op de schaal *sociale veiligheid*, met een relatief grote verschilscore van 0.4 op het schaalgemiddelde ten opzichte van de vorige meting. In Figuur 2 zijn de resultaten op de schaal *sociale veiligheid* nader uitgelicht. Binnen de MSV is het mogelijk om de behaalde scores van individuele scholen af te zetten tegen de gemiddeldes van overige vergelijkbare scholen, een zogenaamde externe benchmark. Deze worden in het groen aangegeven. Vanuit deze externe benchmark komt naar voren dat de leerlingen van de Saffier de sociale veiligheid binnen hun school zeer positief beoordelen vergeleken met het landelijke gemiddelde.

Figuur 2: Resultaten met externe benchmark op de schaal sociale veiligheid van de sociale veiligheidsmonitor

	Totaal gemiddelde # 47	
Ik word gepest door andere kinderen op school.	3,4	(0,4)
Ik word via internet gepest door andere kinderen van school.	3,7	(0,3)
Andere kinderen op deze school doen mij expres pijn.	3,5	(0,4)
Ik ben bang voor andere kinderen op school.	3,7	(0,5)
Andere kinderen doen expres gemeen tegen mij.	3,5	(0,4)
Gemiddelde itemscore:	3,6	

* Negatief geformuleerde vragen zijn dusdanig gescoord dat voor alle vragen geldt, een hogere score is positief.

De score op de vraag 'Ik ben bang voor andere kinderen op school' is met name opvallend en hierop wordt binnen de Saffier ten opzichte van de landelijke benchmark zeer hoog gescoord door de leerlingen. Hoewel het niet mogelijk is om de positieve resultaten op de MSV in zijn geheel toe te schrijven aan de samenwerking tussen de school en de jeugdhulpverleners, is het aannemelijk om te veronderstellen dat de jeugdhulpverleners hieraan in positieve zin hebben bijgedragen, zeker wanneer er gekeken wordt naar de vergelijkingen met de representatieve externe benchmarks. De interventies van de jeugdhulpverleners lijken bij te dragen aan meer rust bij individuele leerlingen, wat voor andere leerlingen lijkt te resulteren in een groter gevoel van sociale veiligheid binnen de school.

3.3 Incidenten en schorsingen

Een van de doelen van de inzet van de jeugdhulpverleners binnen de Saffier is het bijdragen aan een afname van het aantal incidenten. Dit, door middel van individuele ondersteuning, interventies bij incidenten en preventief handelen om interventies mogelijk te voorkomen.

In onderstaande Figuur 3 is een overzicht weergegeven van de frequentie van incidentnotities per maand in de schooljaren 2022- 2023 en 2023-2024. Hierbij is het van belang om benoemen dat elk incident verschillend is en niet alle incidenten dezelfde ernst en aard hebben. Daarnaast is het duiden van de aard van de incidenten complex, aangezien het veelal een combinatie is van verschillende

soorten gedrag (verbaal en fysiek; gericht op materiaal, medeleerlingen, personeel; wegloopgedrag). De incidenten zijn over deze twee schooljaren toe te schrijven aan 45 individuele leerlingen. Uit de grafiek komt naar voren dat het aantal incidenten in het huidige schooljaar 2023 – 2024 lager ligt dan in het voorgaande schooljaar. Dit heeft mogelijk te maken met de extra hulpverleningsondersteuning die al aanwezig was binnen de Saffier tijdens dit schooljaar. Daarnaast valt er een toename in april 2024 waar te nemen.

Incidenten leiden op de Saffier zelden tot een schorsing. Er wordt vrijwel alleen tot schorsing overgegaan wanneer er sprake van een fysiek agressief component. Binnen de Saffier heerst de visie dat een schorsing alleen een laatste redmiddel is en over het algemeen niet helpend is in het sturen van gedrag. Vanuit deze visie betekent dit dan ook dat incidentsituatie binnen de Saffier veelal niet direct leiden tot schorsingen en het schorsingsaantal al jarenlang laag ligt. In schooljaar 2022-2023 waren er in totaal zes schorsingen binnen de Saffier (totaal 11.5 dag) en in het schooljaar 2023-2024 is er één schorsing geweest (totaal 1 dag). Hoewel het mogelijk is dat de aanwezigheid van de jeugdhulpverleners een positieve bijdrage leveren aan het verminderen van het aantal schorsingen binnen de Saffier, zijn er ook andere aspecten die hierop van invloed zijn geweest. Zo heeft het team van de Saffier in het afgelopen schooljaar een opleiding traumasensitief onderwijs geven gevolgd en dit heeft tot verdere professionalisering van het team geleid. Ook dit kan van invloed zijn geweest om het voorkomen van gedragsescalaties met een schorsing tot gevolg.

Figuur 3: Frequentie incidenten op de Saffier in de schooljaren 2022 – 2023 en 2023 – 2024

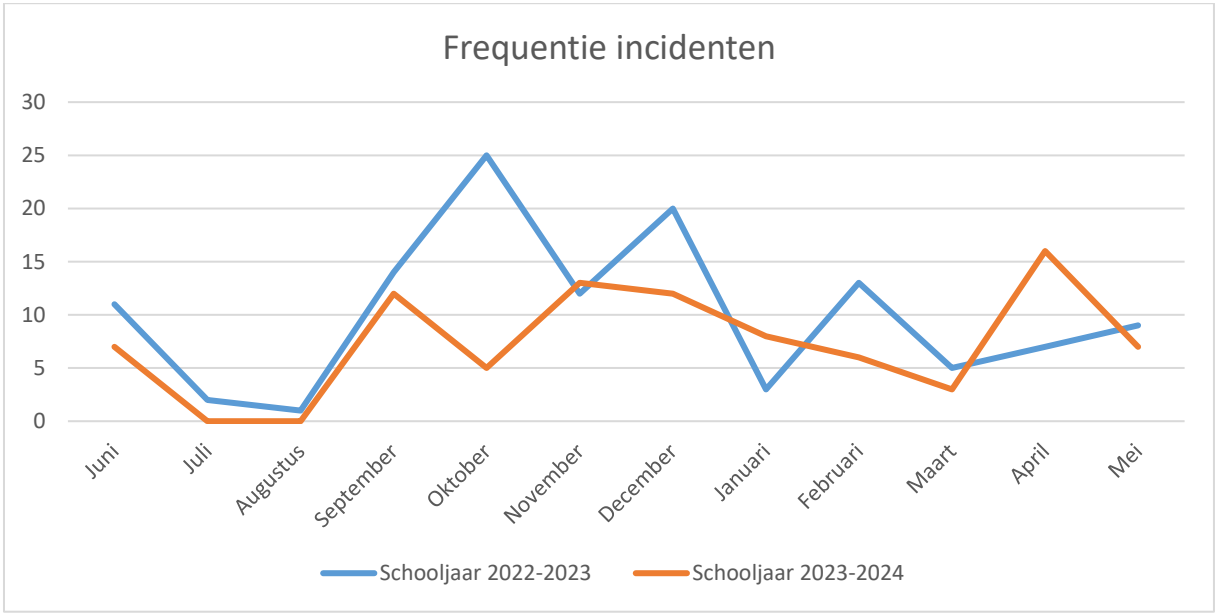

3.4 Onderwijstijdverkorting en thuiszitters

Op lange termijn is het streven van de pilot *Zorg in onderwijstijd op De Saffier* om bij te dragen aan het terugdringen van het aantal thuiszitters en het vergroten van de onderwijsdeelname van leerlingen (doel normaliseren). Deze doelen waren niet realiseerbaar waren binnen de kortdurende periode van de pilot en de jeugdhulpverleners richtten zich in eerste instantie dan ook op de leerlingen die momenteel naar school gaan op De Saffier en niet op de thuiszitters. Op deze korte termijn werden er dan ook geen effecten verwacht op het aantal thuiszitters. Daarnaast werd er binnen de korte termijn doelen niet verwacht dat het aantal uren onderwijsdeelname van leerlingen zou wijzigen gedurende de looptijd van de pilot. Aanvragen voor onderwijstijdverkorting (OTV) worden doorgaans voor een heel schooljaar aangevraagd en hierin vinden geen tussentijdse wijzigingen plaats. Deze aspecten vallen hiermee onder langetermijneffecten van de pilot, welke zullen worden meegenomen indien de pilot een vervolg krijgt. Echter, met een voorzetting van de pilot is het wel de verwachting dat leerlingen die thuiszitten of dreigen thuis te komen te zitten kunnen profiteren van de ondersteuning van de jeugdhulpverleners. Het is daarom goed om inzichtelijk te maken voor hoeveel leerlingen deze ondersteuning van jeugdhulpverleners ingezet zou kunnen worden (0-meting). In Tabel 3 zijn de aantallen leerlingen die momenteel een OTV hebben weergegeven. Daarnaast is er aangegeven hoeveel van de leerlingen met een OVT (deels) naar een vorm van dagbesteding gaan.

Tabel 4. Aantal leerlingen met een onderwijstijdverkorting en dagbesteding

Groep	2022 – 2023		2023 – 2024	
	Leerlingen met OTV	Waarvan dagbesteding	Leerlingen met OTV	Waarvan dagbesteding
Groep 3	2	2	3	1
Groep 4	3	1	4	3
Groep 5/6	1	0	4	0
Groep 6/7	2	2	1	1
Groep 7	1	0	0	-
Groep 8	0	-	2	0
Totaal	**9**	**5 (55.6%)**	**14**	**5 (35.7%)**

Uit deze gegevens blijkt dat er in schooljaar 2023-2024 ten opzichte van vorig jaar een toename te zien is van het aantal leerlingen dat een OTV heeft binnen de Saffier. Hier staat tegenover dat het percentage van leerlingen met een OTV die daarnaast een vorm van dagbesteding ontvangt is afgenomen in 2023-2024 ten opzichte van het schooljaar daarvoor. Waar in 2022-2023 de helft van de leerlingen een indicatie had voor dagbesteding, heeft een ruime meerderheid van de leerlingen in het huidige schooljaar geen aanvullende dagbesteding.

In schooljaar 2022-2023 waren er 18 thuiszittende leerlingen ingeschreven bij de Saffier, waarvan 6 leerlingen vanuit de gemeente Smallingerland. In schooljaar 2023-2024 waren er 13 thuiszittende leerlingen ingeschreven bij de Saffier, het aantal afkomstig vanuit Smallingerland betrof 4 leerlingen. Al deze leerlingen hadden een plek binnen zorg of dagbesteding.

De pilot bevindt zich momenteel in de opstartfase, waarin de aandacht van de jeugdhulpverleners in eerste instantie gericht was op het opbouwen van een relatie binnen het team en met de leerlingen en het vormgeven van een goede samenwerking en werkwijze. Hierbij was daarbij de verwachting dat er nog geen ruimte zou zijn voor het begeleiden van leerlingen die reeds thuiszitten of waarbij er dreiging is dat ze thuis komen te zitten en deze doelgroep pas in een verder gevorderd stadium van de pilot kon worden ondersteund. Echter, de jeugdhulpverleners hebben bij deze doelgroep ook al ondersteuning kunnen bieden. Bij één van de uitgevoerde interventies was een leerling die dreigde uit te vallen betrokken en waarvoor bij de gemeente al een verzoek voor een beschikking was neergelegd. De inzet van de jeugdhulpverleners hierin heeft er uiteindelijk toe geleid dat deze leerling geen thuiszitter is geworden, maar nu weer volledig deelneemt aan het onderwijsproces (zie ook paragraaf 3.6 en Box 2). Dit geeft een positief perspectief voor de resultaten die de jeugdhulpverleners bij de continuering van de pilot mogelijk in de toekomst kunnen behalen bij deze kwetsbare doelgroep leerlingen.

3.5 Samenwerking driehoek ouders, school en jeugdhulpverlening

De inzet van jeugdhulpverleners binnen de school dient ook bij te dragen aan een verbetering in de samenwerking tussen het systeem rondom een leerling, te weten ouders, school en jeugdhulpverlening.

3.5.1 Ouders

Ouders waarvan hun kind(eren) door de jeugdhulpverleners zijn ondersteund binnen de Saffier zijn bevraagd naar hun ervaringen, waarin de samenwerking met school en hulpverlening en het effect van de ondersteuning in de thuissituatie centraal stonden. Hiervoor is er een vragenlijst uitgegaan naar 12 ouders. Helaas leverde deze vragenlijst een non-respons op. Daarom is getracht ouders telefonisch te benaderen om hun ervaringen mee te kunnen nemen in deze tussentijdse evaluatie. Van de drie ouders die zijn benaderd was één ouder bereid mee te werken. De lage respons is een bekend gegeven in onderzoek uitgevoerd binnen het speciaal onderwijs.

Hoewel het slechts om één ouder gaat, is de terugkoppeling van ouders omtrent de samenwerking met Horizon en de jeugdhulpverleners binnen de Saffier wel van meerwaarde om op te nemen in de evaluatie. Binnen het gesprek gaf de ouder aan dat de gedragsproblematiek waarvoor de leerling bij de jeugdhulpverleners was aangemeld vooral speelde in de schoolse setting. De leerling heeft thuis benoemd dat de gesprekken op school met de jeugdhulpverleners als zeer prettig werden ervaren. De leerling gaf daarnaast aan het fijn te vinden dat er een vertrouwenspersoon op school aanwezig was die kon helpen wanneer het nodig was.

3.5.2 Team van de Saffier

Het team van de Saffier heeft in schooljaar 2022-2023 deelgenomen aan een onderzoek vanuit de Hanzehogeschool, waarin interprofessioneel samenwerken centraal stond (Geveke, 2023). Binnen dit onderzoek is gekeken naar de attitude van het team ten opzichte van de samenwerking met jeugdhulpverlening en welke belemmerende en bevorderen factoren volgens hen hierin een rol

speelden (zie ook Bijlage 1). De vragenlijst die binnen dit onderzoek is afgenomen bij het team van de Saffier is opgevraagd bij de onderzoekers en nogmaals afgenomen in het kader van de huidige evaluatie van de pilot. De vragenlijst is aangevuld met situatie-specifieke vragen naar de samenwerking met de jeugdhulpverleners van Horizon binnen de Saffier. Daarnaast zijn de antwoorden van de vorige afname opgevraagd wanneer hiervoor toestemming was gegeven. Hierdoor is er in (beperkte) mate een vergelijking mogelijk van de ontwikkeling van de attitude en belemmerende en bevorderende factoren binnen het team van de Saffier in de periode voorjaar 2023 en juni 2024. De vragenlijst is ingevuld door het volledige team van de Saffier (n = 10). Voor deze tussentijdse evaluatie zijn vooral de resultaten gerelateerd aan de pilot weergegeven.

De resultaten laten zien dat alle teamleden van de Saffier regelmatig contact hebben met de jeugdhulpverleners. 80% geeft aan meerdere keren per week met de jeugdhulpverleners te overleggen over een leerling. De onderlinge samenwerking wordt daarnaast zeer positief beoordeeld door 80% van het team. Dit staat in contrast tot de ervaring van het team in de samenwerking met externe zorgpartners, waar maar 50% een zeer positieve beoordeling over geeft. In Figuur 4 op de volgende pagina is de beoordeling weergegeven van externe zorgpartners en in Figuur 5 is de beoordeling terug te vinden van de jeugdhulpverleners binnen de school. De attitude van het team van de Saffier lijkt uit de resultaten zeer positief te zijn ten opzichte van de samenwerking met de jeugdhulpverleners van Horizon binnen de pilot. Het team is daarnaast bevraagd naar bevorderende (succesfactoren) en belemmerende factoren (knelpunten) in de samenwerking met de jeugdhulpverleners binnen de pilot. Een overzicht van de antwoorden is terug te vinden in Tabel 5.

Figuur 4: Beoordeling van interprofessionele samenwerking met externe partijen door team Saffier

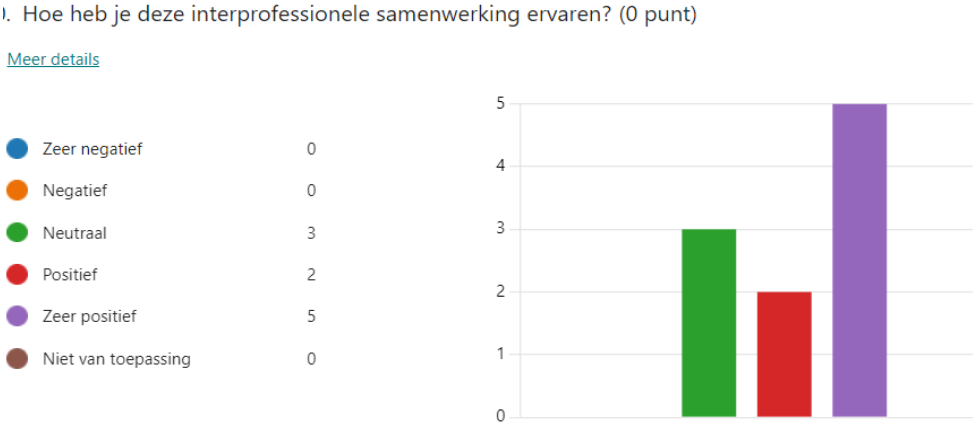

Figuur 5: Beoordeling van interprofessionele samenwerking met de jeugdhulpverleners binnen de pilot door team Saffier

Tabel 5. Belemmerende en bevorderende factoren in de samenwerking met de jeugdhulpverleners binnen de pilot

Succes factoren	Knelpunten
De zorgprofessionals zijn hele dagen aanwezig, daarmee zijn er korte lijnen.	In de opstartperiode kost het tijd om de werkwijze uit te zoeken.
Elkaar kunnen aanvullen op ideeën en oplossingen, vanuit ieders professionaliteit.	De inzet van de zorgprofessionals is afhankelijk van financiën, dus je weet niet of dit slechts tijdelijk is.
Leerlingen ervaren het positief en het is voor hen helpend.	Onderwijsassistenten kunnen meer betrokken worden in de samenwerking, niet alleen de leerkrachten.
De samenwerking zorgt voor meer expertise en hulp binnen de school. Er worden nieuwe inzichten gegeven en meegedacht rondom een probleem en oplossing.	Er kan meer worden ingezet op oplossingen die langere tijd inzetbaar zijn.
Er kan direct preventief gehandeld worden wanneer leerlingen vastlopen.	

3.6 Onkosten jeugdhulpverlening vanuit de gemeente

Onderdeel van de doelen van de pilot is om de onkosten voor de jeugdhulpverlening binnen de gemeente Smallingerland te reduceren. Gezien de korte looptijd van de huidige pilot is het echter lastig om de precieze onkosten inzichtelijk te maken. Daarom is er een 0-meting gedaan rondom de financiën, waarbij de gemeente Smallingerland gegevens heeft aangedragen over de voorzieningen op de Saffier. In Tabel 6 zijn de algemene gegevens weergegeven van de leerlingaantallen op de Saffier, het aantal leerlingen waarbij jeugdhulpverlening betrokken is en het percentage van deze leerlingen afkomstig uit de gemeente Smallingerland. Hierbij betreft het aantallen leerlingen, niet noodzakelijkerwijs aantallen indicaties.

Tabel 6. Algemene gegevens Saffier en jeugdhulpverlening

	April 2023	Augustus 2023	Mei 2024
Aantal leerlingen	79	79	89
Aantal leerlingen vanuit Smallingerland	34	34	55
Aantal leerlingen met jeugdhulpverlening (% totale populatie)	23 (29.1%)	26 (32.9%)	42 (47.2%)
Percentage leerlingen met jeugdhulpverlening Smallingerland	67.6 %	76.5%	76.4%
Indicatie waarde jeugdhulpverlening Smallingerland	€436.297	€706.862	€1.312.837

De gemeente Smallingerland heeft geconstateerd dat Accare en Jeugdhulp Friesland de zorgaanbieders zijn met de hoogste indicatiewaarde. Accare is betrokken bij 14 leerlingen met een totale indicatiewaarde van €358.984. De indicatiewaarde van Jeugdhulp Friesland is €316.930 en deze zorgaanbieder is betrokken bij vijf leerlingen.

Er zijn zes leerlingen die gebruik maken van dagopvang, met een totale indicatiewaarde van €141.725. Hierin is De Bosk (€81.012) de grootste aanbieder. De Bosk is ook de grootste zorgaanbieder. bij de negen leerlingen die een duurzaam traject doorlopen. De totale indicatiewaarde van de duurzame trajecten bedraagt €119.076, waarvan €36.635 voor De Bosk. Tenslotte zijn er 33 jongeren die een herstel traject doorlopen met een totale indicatiewaarde van €938.946. Hierin is Accare de grootste zorgaanbieder (€334.991). Één leerling maakt gebruik van logeren bij BEZINNzorg (€8.221). In Tabel 7 zijn de indicatiewaardes weergegeven voor zorgboerderijen, uitgesplitst naar zorgaanbieder. Hierbij is het vanuit de gemeente Smallingerland niet inzichtelijk welke leerlingen tijdens onderwijstijd naar een zorgboerderij gaan.

*Tabel 7. Indicaties voor zorgaanbieder uitgesplitst naar zorgaanbieder**

Zorgboederij aanbieder	Indicatiewaarde
De Bosk	€132.452
Butengewoan	€47.348
't Hummelhus	€9.600
De Geitenmeijerij	€6.631
Hamstermieden	€€6.099
Totaal	**€ 202.130**

** Het is niet aangegeven over welk jaar deze aangeleverde gegevens gaan, mogelijk over 2022*

Zoals eerder aangegeven is het momenteel nog niet goed mogelijk om de onkosten van de jeugdhulpverlening van de gemeente Smallingerland te koppelen aan de inzet van de jeugdhulpverleners binnen de pilot *Zorg in onderwijstijd op De Saffier.* Het doel van de pilot is onder andere een reductie in jeugdzorgkosten voor de gemeente. Er is echter wel aanleiding om te verwachten dat, wanneer de jeugdhulpverleners betrokken blijven binnen de school en zich meer kunnen richten op de Regenboogklas en thuiszitters, dit zal leiden tot een reducering van jeugdzorgkosten én vermindering van het aantal thuiszitters.

Een recente casus van de Saffier geeft aan dat de ondersteuning van de jeugdhulpverleners hierin kan bijdragen. Deze casus staat uitgewerkt in Box 2. Door een samenwerking tussen de gemeente Smallingerland, de Saffier en de jeugdhulpverleners van Horizon is het mogelijk gemaakt dat er voor een leerling geen indicatie voor dagbesteding afgegeven diende te worden, maar gaat deze leerling met een plan op maat weer naar school. Dit biedt perspectief voor de leerling en heeft naar schatting van de gemeente een besparing van jeugdzorgkosten van ongeveer €12.480 opgeleverd (indicatie voor vier dagdelen zorgboerderij).

Box 2: Perspectief voor thuiszitters en reductie van jeugdzorgkosten

Eind april werd er bij de gemeente Smallingerland een verzoek ingediend door ouders voor een indicatie dagbesteding onder onderwijstijd voor een leerling van de Saffier. In onderlinge afstemming tussen de gemeente, de Saffier en de jeugdhulpverleners van Horizonbegeleiding is besloten deze indicatie in eerste instantie niet af te geven, maar de jeugdhulpverleners in te zetten om de leerling te ondersteunen.

De leerling is gestart in de Regenboog groep om opnieuw op te bouwen richting de klas. De Regenbooggroep biedt een gestructureerde en veilige omgeving waarin de leerling kan werken aan persoonlijke doelen. Daarnaast is er in overleg met Horizonbegeleiding een traject gestart als extra ondersteuning voor de leerling. Binnen dit traject ontvangt de leerling aanvullende begeleiding en wordt er gewerkt aan concrete doelen die schoolgang mogelijk maken. De samenwerking tussen de school en Horizonbegeleiding zorgt voor een geïntegreerde aanpak. Doel is om de leerling geleidelijk weer te laten deelnemen aan de reguliere lessen. Gedurende de periode van de interventie is er een groei in onderwijsbelastbaarheid van de leerling. Dusdanig dat de leerling nu vrijwel volledig naar school gaat en er geen indicatie voor de dagbesteding nodig is voor deze leerling. Hiermee is naar inschatting een besparing van bijna €12.500 gerealiseerd op de jeugdzorgkosten voor de gemeente Smallingerland.

4. Conclusies

De pilot *Zorg in Onderwijstijd op De Saffier* is gestart in februari 2024, gefinancierd door de gemeente Smallingerland. Door de pilot *Zorg in Onderwijstijd op De Saffier* te bekostigen loopt de gemeente Smallingerland voor op de aankomende landelijke ontwikkelingen waarin zorg in onderwijs vanuit een collectieve financiering wordt geregeld. De eerste periode van de samenwerking tussen de Saffier en Horizon begeleiding heeft in het teken gestaan van het opbouwen van de samenwerking en relatie met leerlingen en het team van de Saffier. De evaluatie van de pilot is uitgevoerd eind juni 2024, waarmee de pilot 5 maanden heeft gelopen. Het is dan ook van belang de resultaten in deze evaluatierapportage te beschouwen in het licht van de beperkte tijdsduur waarin de pilot heeft gelopen, waarin het effect vaststellen met behulp van kwantitatieve data nog beperkt mogelijk is. Daarnaast is het verzoek gedaan vanuit de gemeente Smallingerland om de resultaten van de evaluatie vroegtijdig aan te leveren, waardoor niet alle data nog verwerkt kon worden.

Hieronder volgen enkele belangrijke conclusies naar aanleiding van de onderzoeksvragen:

Interventies

- In de korte looptijd van de pilot hebben de jeugdhulpverleners 128 interventies uitgevoerd bij leerlingen van de Saffier, welke vooral gericht waren op emotieregulatie problematiek en waarin de leerkracht werd ondersteund;
- Het aantal interventies neemt maandelijks toe, waaruit kan worden afgeleid dat de onderlinge samenwerking steeds beter op elkaar wordt afgestemd en het team de jeugdhulpverleners ook weet te vinden voor ondersteuning bij leerlingen;
- Door de interventies uitgevoerd door de jeugdhulpverleners is naar inschatting voor *bijna de helft van de leerlingen* een doorverwijzing naar tweedelijnszorg voorkomen, wat voor de gemeente Smallingerland een besparing in onkosten voor jeugdzorg zou betekenen;
- De jeugdhulpverleners hebben preventief kunnen werken waardoor escalatie van probleemgedrag lijkt te zijn voorkomen;
- De jeugdhulpverleners zijn al succesvol betrokken geweest bij dreigend thuiszittende leerlingen, wat in dit stadium van de pilot nog niet in de lijn der verwachting lag. Er wordt hierdoor verwacht dat bij doorzetting van de pilot hierin meer positieve opbrengsten mogelijk zijn voor leerlingen en daarmee kan bijdragen aan een vermindering van de jeugdzorgkosten voor de gemeente Smallingerland;

Pedagogische klimaat

- Het pedagogische klimaat binnen de Saffier is sinds de komst van de jeugdhulpverleners sterk verbeterd, specifiek het gevoel van sociale veiligheid onder de leerlingen is sterk toegenomen, ook afgezet tegen een landelijke benchmark;
- Leerlingen voelen zich door de aanwezigheid van de jeugdhulpverleners prettiger op school, wat het leerproces ten goede komt;

- De interventies voor individuele leerlingen lijkt een groter effect te hebben dan alleen voor het individu, maar ook voor de rest van de klas en school positieve effecten te hebben;

Incidenten, schorsingen en onderwijsdeelname

- Het aantal incidenten binnen de Saffier is sinds de komst van de jeugdhulpverleners afgenomen. Hoewel deze afname niet alleen aan de aanwezigheid van de jeugdhulpverleners kan worden toegeschreven, is de verwachting dat dit wel heeft bijgedragen aan het reduceren van het aantal incidenten;
- Hetzelfde geldt voor het aantal schorsingen, waarin ook een afname zichtbaar is ten opzichte van vorig schooljaar;
- De toename van de onderwijsdeelname van leerlingen is een lange termijn doelstelling van de pilot en momenteel nog niet meetbaar (OVT's worden bij aanvang van een schooljaar aangevraagd). De verwachting is echter dat de jeugdhulpverleners bij doorzetting van de pilot thuiszitters en dreigende thuiszitters kunnen gaan teruggeleiden naar school. Daarnaast zijn de jeugdhulpverleners in hun interventies al succesvol betrokken geweest bij leerlingen waarbij uitval dreigde en is voorkomen dat leerlingen thuis kwamen te zitten. Dit biedt een positief perspectief op de effectiviteit van de samenwerking in de toekomst;

Samenwerking vanuit het perspectief van ouders en het team

- De uitvraag bij ouders naar de ervaringen in de samenwerking werd helaas gekenmerkt door non-respons, iets wat vaker wordt gezien binnen onderzoek in het speciaal onderwijs;
- De ouder die gesproken is, geeft aan dat de leerling die is begeleid door de jeugdhulpverleners zich in de thuissituatie positief heeft uitgelaten over de jeugdhulpverleners;
- Uit de ervaringen van de jeugdhulpverleners lijkt de samenwerking met ouders zeer positief te verlopen vanwege de korte lijnen, de bekendheid van de jeugdhulpverleners voor ouders en het laagdrempelige karakter van zorg in school;
- Uit de inventarisatie binnen het team van de Saffier blijkt dat de samenwerking met de jeugdhulpverleners van Horizon zeer positief wordt ervaren;
- 80% van het team van de Saffier geeft aan minstens wekelijks met de jeugdhulpverleners te overleggen over de ondersteuning van leerlingen;
- Als bevorderende factoren in de samenwerking binnen de pilot worden genoemd: nabijheid, expertise, snel en preventief handelen;
- Als belemmerende factoren in de samenwerking binnen de pilot worden genoemd: onzekerheid van continuering, het ontwikkelen van een gezamenlijke werkwijze en de betrokkenheid van het hele team;

Jeugdzorgkosten vanuit de gemeente Smallingerland

- Het is in dit stadium nog niet mogelijk een reductie in jeugdzorgkosten voor de gemeente Smallingerland duidelijk aan te tonen;
- De betrokkenheid van de jeugdhulpverleners bij een specifieke casus heeft uitval van een leerling en een indicatie voor dagbesteding kunnen voorkomen. Dit heeft geresulteerd in een onkostenbesparing van ongeveer €12.500. Dit duidt erop dat de inzet van de

jeugdhulpverleners preventief kan werken bij zorgvragen en daarmee kan bijdragen aan een vermindering van de jeugdzorgkosten voor de gemeente Smallingerland.

Hoewel de data het nu nog niet toelaat om de effectiviteit van de pilot *Zorg in Onderwijs op De Saffier* beter in beeld te brengen, is de verwachting dat de samenwerking tussen de Saffier en Horizon positieve effecten zal hebben bij continuering. De eerste gegevens laten een positief beeld zien op een aantal aspecten, namelijk een grote inzet zichtbaar van de jeugdhulpverleners, een verbetering van het pedagogische klimaat en de ervaren sociale veiligheid van leerlingen, een daling incidenten en schorsingen, positieve ervaringen vanuit het team rondom de samenwerking, een besparing van jeugdzorgkosten vanwege het voorkomen van een indicatie dagbesteding en het voorkomen van een thuiszitter. Daarmee zijn een groot deel van de korte termijndoelen van de pilot (deels) behaald.

Uit eerdere landelijke onderzoeken (i.e. Douma, 2023; DSP-groep & Gemeente Tilburg, 2023) blijkt dat initiatieven zoals de pilot *Zorg in Onderwijs op De Saffier* effectief blijken te zijn voor leerlingen én bijdragen aan het terugdringen van de onkosten voor de jeugdzorg voor gemeentes.

Concluderend kan gesteld worden dat het de verwachting is dat de pilot *Zorg in Onderwijs op De Saffier* bij continuering ook de lange termijndoelen die zijn gesteld kan behalen. beter in beeld te brengen, is de verwachting dat de samenwerking tussen de Saffier en Horizon positieve effecten zal hebben bij continuering. De eerste gegevens laten een positief beeld zien op een aantal aspecten, namelijk een grote inzet zichtbaar van de jeugdhulpverleners, een verbetering van het pedagogische klimaat en de ervaren sociale veiligheid van leerlingen, een daling incidenten en schorsingen, positieve ervaringen vanuit het team rondom de samenwerking, een besparing van jeugdzorgkosten vanwege het voorkomen van een indicatie dagbesteding en het voorkomen van een thuiszitter.

Projectplan Zorg in Onderwijstijd

Verbindende aanpak binnen SO De Saffier

Versie 10-11-2023

Aanleiding

De Saffier in Drachten is een Renn4 school voor speciaal onderwijs voor leerlingen van 4 tot 12 jaar met gedragsproblemen en/of psychiatrische problematiek.
De Saffier werkt vanuit de gedachte dat ieder kind recht heeft op een sterke basis thuis, in de buurt en op school. Hiervoor is het nodig dat thuis, onderwijs en zorg nauw samenwerken aan: **één plan voor één kind** met gebruikmaking van elkaars expertise en zonder belemmering te ondervinden van wet- en regelgeving en/of bureaucratische processen.

De specialistische zorg/ondersteuning van leerlingen met een so4 indicatie vindt al meer en meer op school plaats, waardoor de schoolgang zo weinig mogelijk wordt belemmerd. Schoolgang is nodig voor positieve ontwikkeling van leerlingen en een positieve ontwikkeling is nodig voor goede schoolgang en thuiszitten wordt voorkomen.

Echter willen we juist naar meer verbindend en preventief werken toe en willen we ook na specialistische ondersteuning/behandeling weer gewoon normaliseren, de stijgende kosten voor jeugdhulp terugdringen en dan is het nodig om stappen te zetten. Stappen zoals:

- Gezamenlijke ambities en visie ontwikkelen. Er zijn in de afgelopen jaren veel gesprekken gevoerd met de gemeente en de Samen Kansrijk scholen. De analyse van het jeugdhulpgebruik door de gemeente Smallingerland laat de hoeveelheid kinderen die gebruik maar van een jeugdhulp beschikking op de Saffier zien (76,5%). Bijna alle leerlingen hebben wel een onderwijs-overstijgende hulpvraag, dit zijn kind- en/of omgevingsfactoren. Juist op de so4 scholen is het gezamenlijk aanbod van onderwijs en jeugdhulp ondersteuning zo van belang.
- Integrale intake, waardoor begeleiding en zorg snel en effectiever ingezet kan worden in overeenstemming met ouders, leerling en leerkracht binnen de school;
- Collectieve inzet gericht op ondersteuning en begeleiding bij hulpvragen op het gebied van ondersteuning in onderwijstijd / gekoppeld aan eventuele hulp thuis om verwijzingen te voorkomen en om te kunnen afschalen in zorgzwaarte van de ondersteuning thuis wanneer dit mogelijk is;
- Het aantal thuiszittende leerlingen groeit, dat is zorgelijk en vraagt om een gezamenlijk aanpak. Zowel uitval van leerlingen op de Saffier, als leerlingen die op andere scholen zijn uitgevallen en bij de Saffier worden aangemeld en nu afhankelijk zijn van een jeugdhulp/jeugdzorg beschikking (bijvoorbeeld de inzet van zorgboerderijen).

Dit maakt dat De Saffier samen met de gemeente Smallingerland willen werken aan effectiever en efficiëntere samenwerking tussen onderwijs en

zorg, concreet collectieve inzet van jeugdhulp op school. In dit projectplan wordt deze samenwerking concreter uitgewerkt.

“Dat doen we gewoon samen”

Landelijk kader: Zorg in Onderwijstijd (ZiO)

In 2018 is vanuit de ministeries van OCW en VWS al aangegeven dat de financiering van zorg in onderwijstijd eenvoudiger moet. Hiervoor is een plan van aanpak ontwikkeld om te onderzoeken of een wetswijziging mogelijk is om Jeugdwet-, Wlz- en Zvw-budgetten te bundelen, zodat het niet langer nodig is om voor elke leerling een aparte beschikking of indicatie af te geven. Dat er op deze manier ruimte komt voor vaste zorg/jeugdhulpverleners die op school flexibel kunnen inspelen op wat nodig is. Dit project heet Zorg in Onderwijstijd (ZiO) en is de afgelopen 2 jaar uitgevoerd binnen 50 scholen verdeeld over Nederland. Het is uitgevoerd en geëvalueerd door de landelijke onderwijsconsulenten (zorgarrangeurs), Oberon en DSP[1]. De inzet van de zorgarrangeurs wordt voortgezet, ook na 2024.

In de brief aan de Tweede Kamer (12-7-23; Samen sterk: zorg en onderwijs) geven de minister en staatsecretaris een update over de ontwikkelingen. Hierin wordt benoemd dat zij “op korte termijn, zorg in onderwijstijd eenvoudiger en meer regelarm willen gaan organiseren”.

[1] Zie voor meer info onderwijs en zorg oplossingslab\eindrapportage-zorg-in-onderwijstijd-landelijk-onderzoek-2022.pdf

Dit willen ze bereiken door het collectief beschikbaar maken van zorg in onderwijstijd vanuit de Jeugdwet en de Wet Langdurige Zorg (Wlz). Er is bewust gekozen om eerst in te zetten op verbetering binnen de cluster 3 en 4 scholen, omdat de knelpunten op deze scholen het grootst zijn en er vaak een goed beeld is welke problemen zich daar voordoen.

Vanuit de evaluatie blijkt dat op de cluster 4-scholen de zorg voornamelijk wordt ingezet vanuit de Jeugdwet en dus de gemeente de belangrijkste samenwerkingspartner is. De conclusies en aanbevelingen zijn zeker interessant om mee te nemen in het plan voor so de Saffier.

Huidige situatie op so de Saffier (0-meting oktober 2023)

Analyse inzet zorg in onderwijstijd

Inzet zorg in onderwijstijd Saffier

Zorgboerderijen, (educatieve) dagbesteding, behandeling, BEC

Dyslexie behandeling, EMDR, CGT, ACT, PMT, VHT, speltherapie, 1 op 1 begeleiding op school/thuis, aanvullende (educatieve) dagbesteding

Schoolconsulent, logopedie, sport clinics, fysiotherapie, ergotherapie.

Orthopedagoog/psycholoog, intern begeleider, ambulant docent + 2 kleine schakelgroepen, BEC interne kleuterklas

Orthopedagoog/psycholoog, intern begeleider, hond in de klas, special heroes

Orthopedagoog,/psycholoog, intern begeleider, maatschappelijk werk, lkr. en OA, HGW, Rots en Water, ABC methode, leren en leven, kleine groepen

Zorg/Jeugdwet

Onderwijs

Aantal leerlingen met zorg in onderwijstijd op Saffier

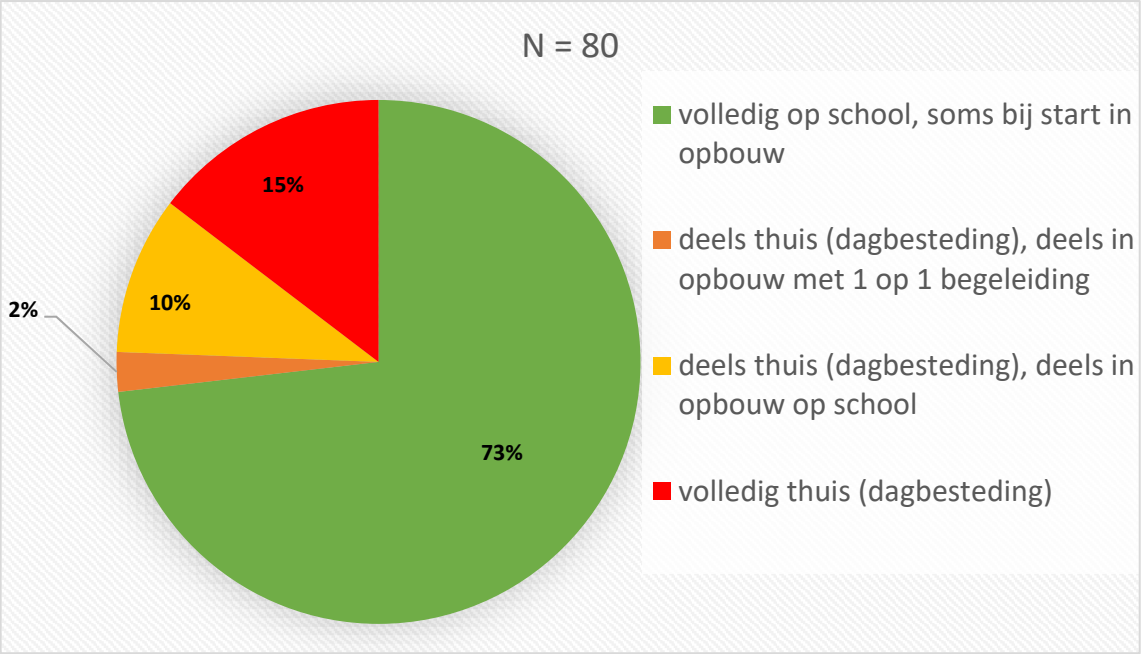

Jeugdhulpindicaties

Totaal aantal lln Saffier	Lln uit Smallingerland	Lln met jeugdhulp[2]	% jeugdhulp	Indicatiewaarde	Indicatiewaarde per lln
79	34	26	76,5%	€ 706.862	€27.187

[2] peildatum 1 augustus 2023

Aantal thuiszittende leerlingen[3]

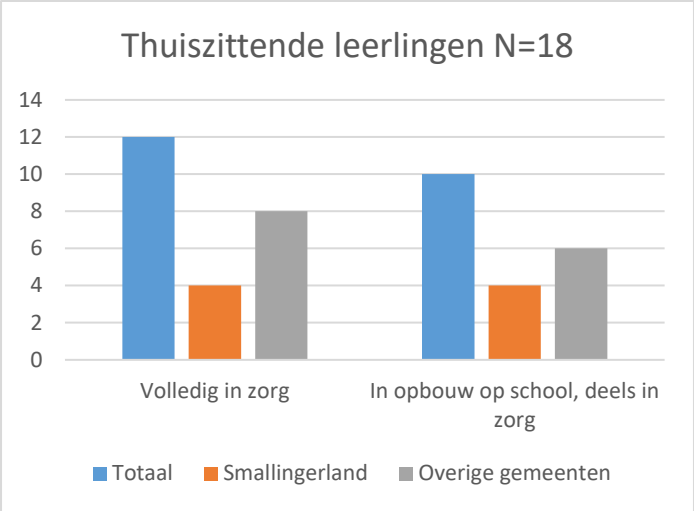

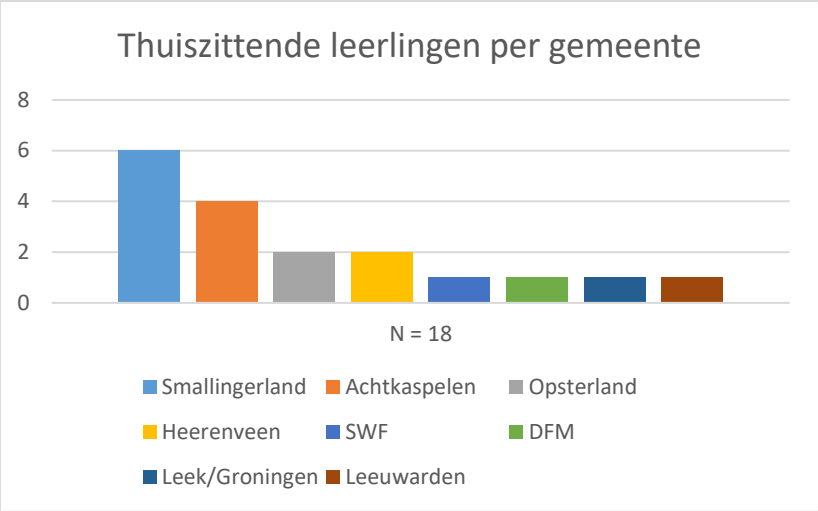

Teamtraining interprofessionele samenwerking

Team van de Saffier is in schooljaar 2022/2023 gestart met de training **'t Passt samen** van de Hanzehogeschool. Het doel van de tweejarige training is tweeledig:

1) Handelen in de klas van leerkrachten en jeugdhulpverleners versterken

[3] Brede definitie thuiszittende leerlingen uit Fries thuiszittersprotocol: Relatief verzuim, absoluut verzuim, (aflopende) vrijstellingen en zorgwekkend (ziekte) verzuim.

2) Interprofessioneel samenwerken van leerkrachten en jeugdhulpverleners versterken

Om uiteindelijk de betrokkenheid van leerlingen met ASS te vergroten. Interprofessionele samenwerking tussen onderwijs- en jeugdhulpprofessionals is belangrijk om leerlingen met een complexe zorgvraag goed te ondersteunen, op verschillende niveaus. Succesfactoren vanuit de praktijk zijn: het waarderen van elkaars expertise, gemeenschappelijke eigenaarschap en kennisdeling. Aandachtspunten zijn: het creëren van voldoende overlegmomenten, onderlinge communicatie en tijd. Dit biedt een goede basis voor de samenwerking met collectief ingezette jeugdhulpverlening binnen de Saffier. Wellicht dat de Hanzehogeschool deze samenwerking kan blijven begeleiden en monitoren.

Doel van collectieve inzet jeugdhulpverlening op school

Een sterke basis thuis-school-buurt. Verbetering van de ondersteuning van kinderen in een zo vroeg mogelijk stadium in de natuurlijke leef - en leeromgeving van kinderen door het bieden van collectieve ondersteuning en begeleiding op de Saffier, zodat de leerlingen in staat zijn om optimaal gebruik te maken van het hen geboden passend onderwijs en zich optimaal te ontwikkelen binnen hun mogelijkheden/ talenten. Met daarbij de volgende subdoelen:

- Versterken van het pedagogische klimaat op school [**basis**];
- Terugschakelen van intensieve ondersteuning en zorg in de onderwijszorgklas/traject naar een reguliere klas [**normaliseren**];
- **Vergroten van onderwijsdeelname**, met als doel: kansen van kinderen vergroten [recht op onderwijs] en afschalen van zorgzwaarte;
- Terugdringen/ **voorkomen van individuele verwijzingen** voor tweedelijns jeugdhulp;
- Terugdringen/ voorkomen van thuiszitten en onderwijstijdverkorting met als resultaat **minder dagbestedingsaanbod en een meer passende onderwijsplek.**

Beoogde resultaten

Inzet collectieve ondersteuning en begeleiding vanuit jeugdhulpverlening op school ter vervanging van de individuele ondersteuning en begeleiding waar leerlingen in het kader van de Jeugdwet en op basis van een individuele zorgtoewijzing voor in aanmerking zouden komen.
Het bieden van collectieve ondersteuning **[vanuit partnerschap met ieder zijn eigen verantwoordelijkheid]** en begeleiding heeft voordelen voor de school, de leerlingen, ouders en de gemeente. De beoogde resultaten zijn dan ook:

- De zorg/gespecialiseerde ondersteuning wordt sneller, flexibeler, efficiënter en effectiever ingezet [er hoeft niet eerst een verwijzing te worden

aangevraagd waardoor tijd verloren gaat];
- De jeugdhulpverlener kan daar waar afstemming met thuis nodig is ook ondersteunen **[integrale ondersteuning]**;
- Hulpvragen op school en thuis worden vroegtijdig gesignaleerd en dit maakt preventief werken mogelijk en het hiermee wordt vroegtijdig schooluitval, escalaties in de klas en inzet van langdurige zwaardere ondersteuning voorkomen;
- Kleine hulpvragen worden gemakkelijker bediend [het bieden van o.a. interventies die gericht zijn op spanningsregulatie, emotieregulatie, aandachtregulatie: steeds in afstemming met thuis];
- Samenwerking en korte lijnen met de schoolconsulent als individueel gespecialiseerde hulp wel nodig is;
- Vaardigheden op het gebied van sociale- en emotionele ontwikkeling worden in de context geoefend [thuis en op school], waardoor generalisatie en beklijving van de vaardigheden bij de leerling meer succesvol bereikt wordt;
- Samenwerking met één jeugdhulporganisatie op school, continuïteit en kortere lijnen met het team, waardoor er verbreding van team en expertise plaatsvindt (1 + 1 = 3);
- Leerlingen en ouders houden vertrouwen in de school door het integraal aanbod van zorg en onderwijs.

Doelgroep

Alle leerlingen van de Saffier (en vanaf jan 2025 in onze Samen Kansrijk! school) die onderwijs overstijgende ondersteuning nodig hebben op school. Met collectieve gespecialiseerde ondersteuning op school vanuit de gemeente/Jeugdwet, ter voorkoming van verergering van problematiek (dus preventief en (licht) curatief).

Concrete meetbare effecten (uitkomsten)

Korte termijn:

- Leerlingen zijn minder snel overprikkeld en laten minder complex gedrag zien;
- Meer leerlingen volgen (langer) onderwijs in de klas [vergroten onderwijsdeelname];
- Ouders ervaren meer rust thuis, leerlingen hoeven minder te ontladen waardoor thuis minder/geen hulp nodig is [afschalen van de zorg thuis];
- Betere communicatie tussen ouders, school en hulpverlening. Eén vast aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en hulpverlening. Ouders voelen zich onderdeel van de aanpak;
- Minder individuele beschikkingen voor zorg in onderwijstijd voor: 1 op 1 begeleiding, (educatieve) dagbesteding en behandeltrajecten;
- Een positiever pedagogisch klimaat binnen school, waardoor er sprake is van minder incidenten, schorsingen en schooluitval;

- Er is sprake van integratie van de zorg- en onderwijsdoelen van individuele leerlingen als onderdeel van het ontwikkelperspectiefplan (OPP);
- Er is afstemming tussen de aanpak/ondersteuning op school én thuis, waardoor ouders thuis ook ondersteuning ervaren/ontvangen [uitgangspunt: 1 kind, 1 gezin 1 plan];
- Er zijn korte lijnen en een intensieve samenwerking tussen de leerkrachten, commissie voor begeleiding (cvb) en jeugdhulpverleners op school, zodat er snel op- of afgeschaald wordt;
- Leerkrachten ervaren meer steun en hebben meer tijd voor afstemming en overleg met jeugdhulpverleners en andere betrokkenen. Ze hebben meer kennis/expertise m.b.t. het signaleren van mogelijke risico's en het effectief handelen in de klas;

Lange termijn:

- Er zijn 80% (14 lln) minder thuiszittende leerlingen, door een passend integraal aanbod binnen de school van onderwijs en zorg;
- Vermindering van langdurige en zwaardere zorg, zoals bijvoorbeeld (volledige) dagbesteding, intensieve behandeling;
- Een breed integraal ondersteuningsaanbod binnen de Samen Kansrijk! school, door de koppeling van expertise vanuit zorg en onderwijs;
- Er is sprake van 1 kind, 1 gezin, 1 plan onderwijs en zorg, door intensieve samenwerking binnen de onderwijssetting tussen leraren, CvB en jeugdhulpverleners.

Cruciale randvoorwaarden (ook vanuit landelijke voorbeelden)

- Klein beginnen (overzichtelijk houden)
- Betrokkenheid en commitment van betrokken partijen
- Actieve projectgroep (incl. vervanging bij afwezigheid)
- Duidelijke nulmeting (goed zicht op omvang en inzet van zorg in onderwijstijd)
- Eenvoudige financieringsvorm hanteren
- Concrete werkafspraken vastleggen (wie is waar verantwoordelijk voor)
- Communicatie en afstemming met ouders en regiogemeenten (relevantie informatie)!
- Duidelijk monitoringstraject hanteren

Benodigde inzet Zorg in Onderwijstijd op de Saffier

Voorzet inhoud van de gevraagde ondersteuning op school

Jeugdhulpverleners van organisatie X bieden schoolbreed 2 x 30 uur per week collectieve specialistische zorg en/of begeleiding op de Saffier. Gezien de complexiteit van de so4 doelgroep wordt er voorkeur gegeven aan HBO geschoolde jeugdhulpverleners die een gezamenlijk plan kan uitwerken, aan doelen kunnen werken en goed kunnen samenwerken.

De jeugdhulpverleners werken individueel met leerlingen, maar ook in kleine groepjes. Ze gebruiken uiteenlopende methodieken, veelal gericht op het versterken van sociale vaardigheden, executieve functies en (voorwaardelijke) schoolse vaardigheden.

Daarnaast vraagt een kleine groep leerlingen een ondersteuningsaanbod ten behoeve van ontprikkeling of een (gedeeltelijk) alternatief programma (ter vervanging van dagbesteding) op school.

De overstap naar onze school is helaas niet altijd een succes, de jeugdhulpverleners zouden ook iets kunnen betekenen in deze transfer; als het potje al vol, wat heb je dan nodig? Op deze vragen hebben wij helaas ook niet altijd een antwoord.

De jeugdhulpverleners kunnen ook aanwezig tijdens vrije momenten zoals buitenspelen, pauzes en gym, omdat hier aangeleerde vaardigheden naar de praktijk worden getransfereerd. Zodat de leerlingen de nieuwe vaardigheden direct in de praktijk kunnen oefenen en zich eigen kunnen maken. Er wordt vanuit het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) gewerkt, waarin zowel doelen op didactisch als sociaal-emotioneel gebied (incl. zorgdoelen) staan. Dit OPP wordt door de IB-er/leerkracht met ouders besproken.

Financiën collectieve inzet

Duur

Het initiatief start bij **vanaf 1-1-2024**. De pilot heeft een minimale looptijd van 1 jaar, met als voornemen inzet voor langere periode. Tussentijds en tegen het einde vinden evaluaties plaats met het oog op het vervolg.

Ingangsdatum			1 januari 2024		
Einddatum			31 december 2024		
Looptijd in weken		38		Er is rekening gehouden met vakantie- en feestdagen	
Soort begeleiding	**Gemiddeld aantal uren per week**	**Tarief per uur**	**Totale kosten**	**Gemiddelde kosten per week**	**Eénmalige kosten**
Inzet 2 Specialistische jeugdhulpverleners	2 x 30 uur= 60 (incl. overleg tijd met lkr.)	€ 65,00	€ 148.200,00	€ 3900,00	€ ?
Totaal éénmalige kosten			€		
Totale kosten traject			**€ 148.200,00**		

Extra inzet vanuit Onderwijs

Ingangsdatum			1-8-22		
Einddatum			Geen einddatum		
Looptijd in weken		38			
Soort begeleiding	**Gemiddeld aantal uren per week**	**Tarief per uur**	**Totale kosten**	**Gemiddelde kosten per week**	**Eénmalige kosten**
Thuiszitters groep (max 4 lln) (Regenboog)	Vijf ochtenden van 8:30 tot 12:00, 2 ochtenden voor bovenbouwleerlingen; drie ochtenden voor middenbouw leerlingen	1,6 fte leerkracht	8250 euro per maand = 99.000 per jaar		

	5 x 4,5 uur inclusief lesvoorbereiding = 22,5 uur.				
Ambulant docent op zorgboerderijen	41,5 uur				
Extra kleine klassen (<10)	7 groepen	Extra leerkracht en onderwijsassistent 1 fte leerkracht 1 fte onderwijsassistent	5500 euro per maand= 66.000 + 28000 94000 euro		
Overlegtijd met jeugdhulpverleners					
TLV bekostiging (18 lln thuiszitters)			18 x € 12.000= € €216.000		
Kosten GDer, IBer ,direct					
Totaal éénmalige kosten			€		
Totale kosten traject			**€**		

Risico-inventarisatie

1. De vraag naar ondersteuning en begeleiding van individuele leerlingen is groter dan de jeugdhulpverleners kunnen bieden binnen de afgesproken uren en het afgesproken budget.
   Oplossing: investering van partners [school, zorg, gemeente] bespreken en bijstellen waar mogelijk vanuit gezamenlijkheid.

2. De kwaliteit van de geboden ondersteuning en begeleiding voldoet niet aan de verwachtingen van ouders/jeugdige, school en/of gemeente.
   Oplossing: monitoren tevredenheid en voortgang zorg d.m.v. evaluatiegesprekken en werken op basis van detachering en tijdelijkheid.

3. De ouders / verzorgers willen geen ondersteuning van de jeugdhulpverleners, maar willen zelf vrijheid hebben in de keus wie de begeleiding op school kan / mag doen m.b.t. hun kind.

Oplossing: de school communiceert met ouders over de samenwerking met de preferente partners in school als een keus van school als onderdeel van de interne leerlingenzorg. En de jeugdhulpverlener heeft de regiefunctie m.b.t. de zorg in school en afstemming met SMW / gebiedsteam en heeft proactieve afstemming met ouders.

4. De afstemming en samenwerking tussen de professionals op school en de jeugdhulpverleners verloopt moeizaam, er is weinig/tot geen uitwisseling tussen de verschillende domeinen.
   Oplossing: Verbinding zoeken met teamtraining interprofessionele samenwerking en van daaruit dit vraagstuk oppakken.

5. Ouders staan niet achter de betrokkenheid van de zorg [transparantie is noodzaak].
   Oplossing: Ouders goed meenemen aan de voorkant. Integrale indicatiestelling bij de commissie van arrangeren in aanwezigheid van ouders en eventuele integrale intake op school met aanwezigheid van school, zorg en thuis kan dit voorkomen.

6. Andere gemeente van herkomst staan niet achter de inzet van Zorg in School.
   Oplossing: Bij start al duidelijke communicatie over het pilot en monitoring van inzet zorg m.b.t. leerlingen / duidelijkheid over de kosten per leerling bij collectieve inzet pedagogisch medewerker op school. De gemeente Smallingerland is de schoolgemeente maar de collectieve inzet is voor alle leerlingen. Bespreken op welke manier de omliggende gemeenten kunnen meebetalen!

Projectgroep

De projectgroep bestaat uit vertegenwoordiging van de betrokken partijen en hebben als belangrijkste taak het monitoren van de pilot.

Saffier	Directie	Itie ter Steege
Saffier	IB/GD?	
Gemeente Smallingerland	Beleidsadviseur	Willem Oosting
Gemeente Smallingerland	Coördinator inclusiever onderwijs	Desiree Prins
Jeugdhulp organisatie	Nader in te vullen	

SWV Passend Onderwijs Friesland	Onderwijsadviseur	

Planning

Actie (hoe?)	Verantwoordelijke (wie?)	Resultaat (wat?)	Tijdpad
Gesprek gemeente/ Saffier	Willem/Desiree/Itie	Vaststellen project (plan)	Oktober 2023
Gesprek gemeente / met andere gemeenten	Gemeente	Afspraken over bekostiging m.b.t. leerlingen buiten gemeente Smallingerland	Gedurende dit jaar
0 meting	Saffier/gemeente	Leerling overzichten, jeugdhulpindicaties, thuiszitters enz.	Oktober 2023
Gesprek gemeente / Saffie ren SWV	Gemeente en Saffier	Afspraken over projectplan / samenwerkingsovereenkomst [juridisch gecheckt] tussen Saffier / SWV/ gemeente	Oktober 2023
Collegevoorstel inzet collectieve jeugdhulpverlening	Gemeente	Akkoord op collegevoorstel	November 2023
Uitrol project / aanstellen jeugdhulpverlening t.b.v. begeleiding en ondersteuning voor De Saffier	Saffier en gemeente	Gesprekken met jeugdhulp organisaties, gunningsproces pilot, subsidieverlening zorgpartij	November, december 2023
Tussenmeting	Saffier / gemeente	Monititoring	Juni/juli 2024

Eindmeting, Evaluatie, conclusies en aanbeveling rapport	Saffier / gemeente / SWV	Evaluatie met aanbevling voor vervolg	December 2024

Bijlage 1.1 Taken, rollen en verantwoordelijkheden

Ouders:

- Goed contact met leerkracht en hulpverlener, vertrouwen geven.
- Betrokkenheid met kind en school tonen.
- Willen samenwerken, tips geven en aannemen / inzetten.
- Kennis/weten van de doelen.
- Afstemmen tussen thuis (doelen) en schooldoelen.
- Zelf leren en eigen aanpak kunnen aanpassen.

Jeugdhulpverlener:

- Begeleiden van leerlingen bij:
  - Het aanleren van metacognitieve vaardigheden.
  - Kennis over jezelf en de ander, kennis over de taak en kennis over strategieën.
  - Het zelfstandig werken bevorderen, zelfredzaamheid en zelfstandigheid vergroten.
  - Het maken van keuzes.
  - Leerlingen leren reflecteren en zelf-reguleren.
  - Het ontwikkelen van sociale competenties.
  - Het ontwikkelen van de sociaal-emotionele interactie.
- Kennis en vaardigheden hebben of verkrijgen over prikkelverwerking en ASS en methode kanjertraining.
- zelf-instructie methodieken (bijvoorbeeld de Meichenbaum methode).
- afwisselende werk- begeleidingsvormen, bekendheid met visualiseren.
- in staat zijn tot zelfreflectie en zelflerend vermogen.
- goede vormen van feedback.
- werken in een (multidisciplinair) teamverband.
- Pedagogische aanpak in samenwerking met de leerkracht en instantie thuis.
- Ondersteunen van leerkracht en ondersteuning krijgen van leerkracht.
- Individuele begeleiding van leerlingen op zorgdoelen.
- Kennis/sparren met collega's van moederorganisatie.
- Jeugdhulpverlener schuift indien gewenst aan bij de groeps-/ leerling besprekingen en de oudergesprekken. In het individuele plan leggen leerkracht en jeugdhulpverlener vast wie wat doet m.b.t. de doelen en wie wat communiceert naar ouders toe.

Leerkrachten:

- Begeleiden en onderwijzen van de groep.
- Overleg met ouders.
- Aansluiten bij het niveau (cognitief/emotioneel) van de individuele leerling.
- Samen met ouders en begeleidende instantie doelen evalueren en opnieuw opstellen.
- Structuur, veiligheid en duidelijkheid bieden.
- Intervisie: kunnen inbrengen en advies geven en ontvangen.
- ASS-kennis verbreden en toepassen.
- Ondersteuning en samenwerking met jeugdhulpverlener.
- Samenwerken met intern begeleider, schoolpsycholoog en teamleider.
- Kennis en vaardigheden hebben die horen bij de competenties van een basis-bekwame leerkracht
- in staat zijn tot zelfreflectie en zelflerend vermogen

Onderwijsassistenten:

- Deelgroepjes lesgeven of verlengde instructies.
- Individueel met leerling een spel spelen gericht op sociale interactie of samenspel.
- Kinderen begeleiden bij het samenwerken.
- Ondertitelen van sociale interactie en non-verbale communicatie, spel om emoties te leren
- herkennen en toepassen.
- De stappen om te komen tot leren visueel maken en naast de leerling zitten om daar waar
- nodig de volgende stap aan te geven of te begeleiden hierbij.
- Begeleiden in de praktijk. Voordoen, samen doen, onder begeleiding doen en alleen laten
- doen.
- De handeling of vaardigheid veel herhalen en concreet of visueel maken.
- Directe sturing in de groep bij opdrachten. Time-timer zetten, taak opdelen, plannen, visueel
- maken van stappen.
- Afbouwen van de structuur in overleg met leerkracht en hulpverlener.
- Vorderingen inzichtelijk maken voor de leerling, Samen met de leerling een verslagje
- schrijven of in beeld brengen wat goed is gegaan.
- Begeleiden bij vrijere situaties, ondertitelen van situaties, voorbereiden op situaties. Helpen
- bij het maken van keuzes.
- De praktische invulling van de emotiethermometer begeleiden. Bijvoorbeeld leerling
- begeleiden in wat op dat moment werkt.
- Dat wat goed werkt en waar de leerling zich voor interesseert uitbouwen en inzetten tijdens
- leermomenten.
- Verslaglegging van ontwikkeling binnen bovenstaande activiteiten en reflecteren met

Intern Begeleider:

- Coördineren van de zorg.
- Groepsbezoeken afleggen en de leerkracht en jeugdhulpverlener ondersteunen.
- Didactische ondersteuning bieden.
- Contacten met ouders onderhouden.
- Aansluiting houden met de reguliere zorg.
- Overkoepelend kunnen bekijken waar de zorg afgebouwd kan worden.
- Leerkracht en jeugdhulpverlener helpen bij het opstellen en evalueren van het plan.
- Visie / beleid t.a.v. de structuur-plus groepen monitoren en handen en voeten geven.
- Agenda van intervisiemomenten vaststellen.
- De oudergesprekken leiden indien nodig. Aanschuiven is niet altijd nodig.
- Samen met de schoolpsychologen de begeleiding van de groeps-/leerlingbesprekingen.

Schoolpsycholoog/gedragsdeskundige:

- Expertise hebben en kunnen inzetten/delen, kennis blijven opdoen, updaten van wetenschappelijke kennis.

- Begeleiden van de leerkrachten.
- Onderwijzen van het team.
- Begeleiden groeps-/leerlingbespreking met de intern begeleider.
- Inbreng bij de opzet en de evaluatie van het individuele plan.
- Feedback geven aan leerkrachten en jeugdhulpverleners.
- Meedenken/kijken vanuit kader kind.
- Afstemmen met begeleidende instantie: wie doet wat.
- Groepsbezoeken afleggen en de leerkracht en jeugdhulpverlener ondersteunen.
- Indien nodig, aanschuiven bij oudergesprekken.

Maatschappelijk werk:
ntb

Schoolleiding:

- Dragen van de structuur-plus groepen binnen SO onderwijs.
- Luisteren naar betrokkenen, waar nodig aanschuiven bij oudergesprekken of groeps-/leerling-besprekingen.
- Verantwoordelijkheid nemen voor gemaakte keuzes.
- Financiële ondersteuning leeromgeving en ondersteuningsmiddelen / lesmateriaal.
- Voorleven van beleid en afspraken, voornamelijk vanuit het handelingsgerichte werken.
- Vertrouwen geven aan personeel, coachen en bezoeken.
- Contact met gemeente en samenwerkingsverband Passend Onderwijs en onderhouden.
- Initiatief jaarplanning handelingsgericht werken en de samenhang met de schoolstructuur organiseren.
- Scholing organiseren en ondersteunen.
- Verantwoordelijkheid dragen voor, en richting geven aan het schoolklimaat.

Bijlage 1.2. Inzet diagnostische middelen op school

Middel	Onderwerp	Gewenst resultaat	Door wie?
SCOL	Sociaal emotioneel		
LVT	Leervoorwaarden		
Didactische toetsen			

Bijlage 1.3. Routekaart

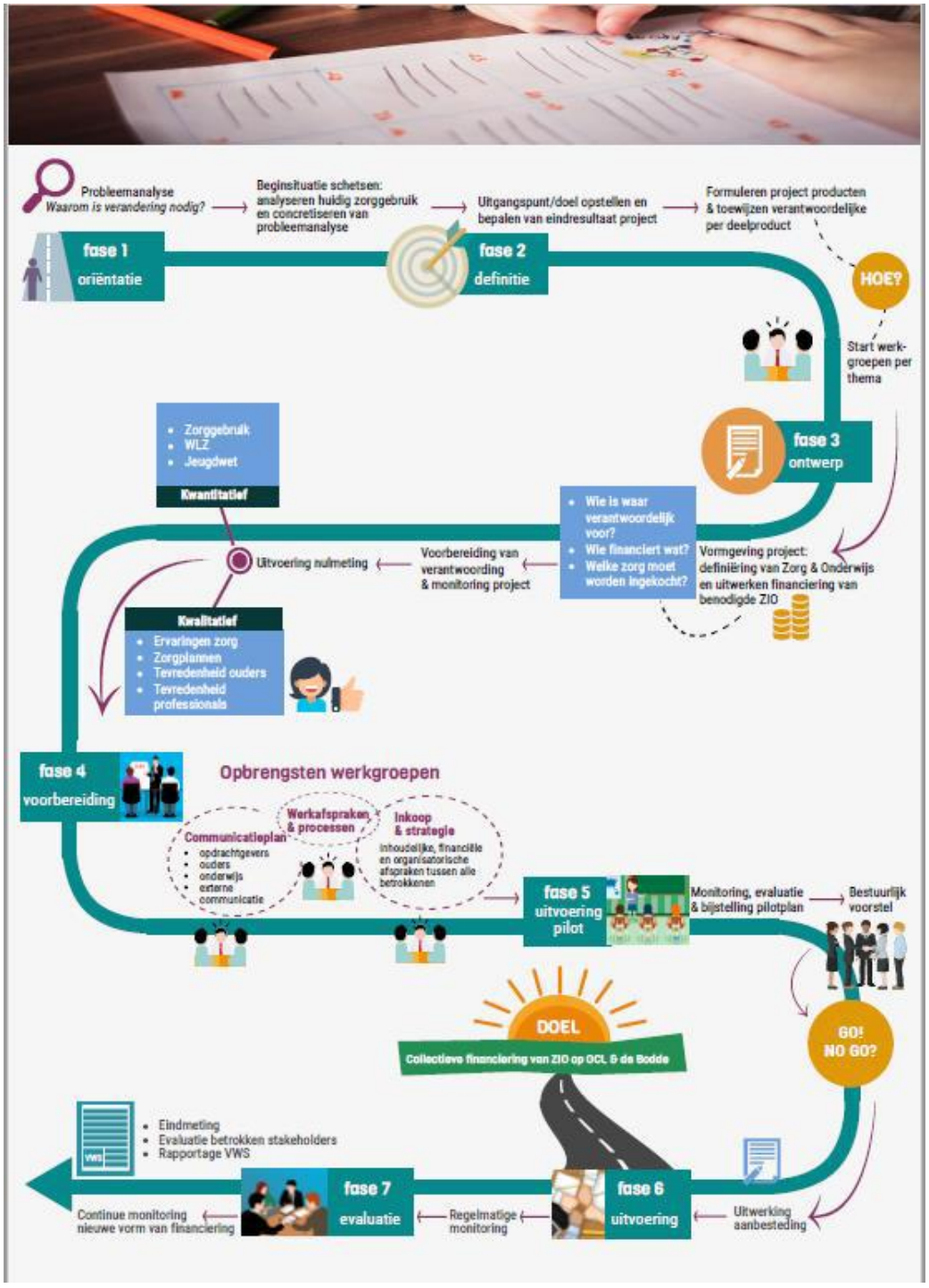

Bijlage 2: Onderzoeksplan Zorg in Onderwijs op de Saffier

RENN4
excellent in speciaal talent

horizon begeleiding educatie analyse

Drachten Smallingerland

Onderzoek
Zorg in onderwijstijd op De Saffier

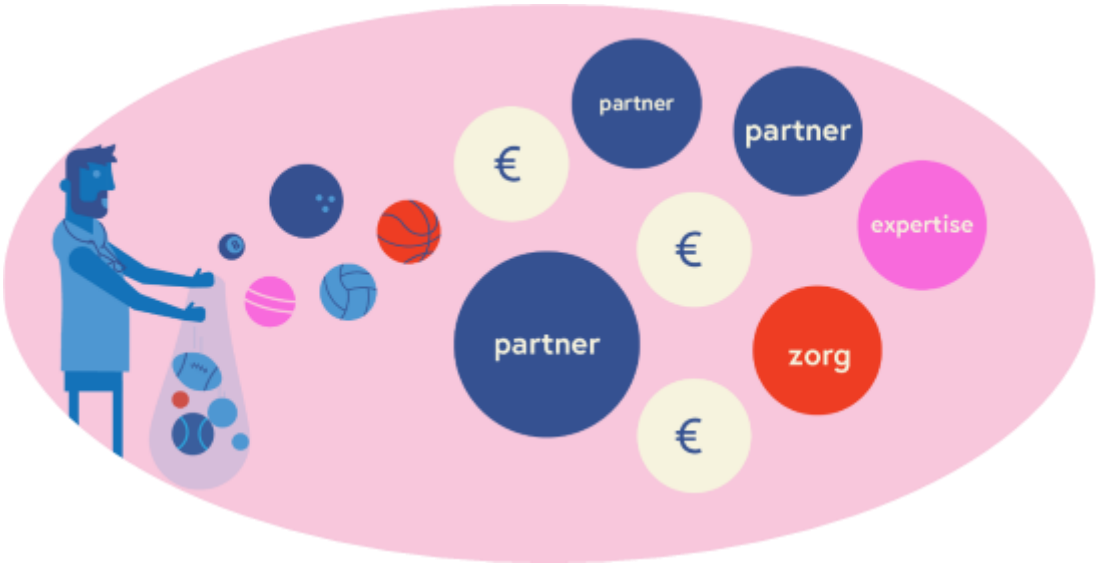

Dr. Ivonne Douma
Onderzoekscoördinator RENN4
Maart 2024

Aanleiding

SO De Saffier in Drachten is een RENN4 school voor speciaal onderwijs voor leerlingen van 4 tot 12 jaar met gedragsproblemen en/of psychiatrische problematiek. De Saffier werkt vanuit de gedachte dat ieder kind recht heeft op een sterke basis thuis, in de buurt en op school. Hiervoor is het nodig

dat thuis, onderwijs en zorg nauw samenwerken aan: **één plan voor één kind** met gebruikmaking van elkaars expertise en zonder belemmering te ondervinden van wet- en regelgeving en/of bureaucratische processen.

De specialistische zorg en ondersteuning van leerlingen met een indicatie voor speciaal onderwijs (voorheen cluster 4) vindt al in toenemende mate op school plaats, waardoor de schoolgang voor leerlingen zo weinig mogelijk wordt belemmerd. Schoolgang is nodig voor positieve ontwikkeling van leerlingen en een positieve ontwikkeling is nodig voor goede schoolgang en thuiszitten wordt voorkomen.

Hoewel de specialistische zorg en ondersteuning in toenemende mate plaatsvindt binnen de school, is het streven van De Saffier en de gemeente Smallingerland om hierin meer verbindend en preventief te gaan werken, waarna er na de specialistische ondersteuning zorg ook eenvoudiger kan worden genormaliseerd. Daarnaast is het streven om door deze aanpak ook de stijgende onkosten voor jeugdhulp terug te dringen. Om deze doelen te behalen is het nodig om gezamenlijke stappen te zetten:

- Gezamenlijke ambities en visie ontwikkelen. Er zijn in de afgelopen jaren veel gesprekken gevoerd met de gemeente en de Samen Kansrijk scholen. De analyse van het jeugdhulpgebruik door de gemeente Smallingerland laat de hoeveelheid kinderen die gebruik maar van een jeugdhulp beschikking op De Saffier zien (76,5%). Bijna alle leerlingen hebben wel een onderwijs-overstijgende hulpvraag, dit zijn kind- en/of omgevingsfactoren. Juist op de so4 scholen is het gezamenlijk aanbod van onderwijs en jeugdhulp ondersteuning zo van belang.
- Integrale intake, waardoor begeleiding en zorg snel en effectiever ingezet kan worden in overeenstemming met ouders, leerling en leerkracht binnen de school;
- Collectieve inzet gericht op ondersteuning en begeleiding bij hulpvragen op het gebied van ondersteuning in onderwijstijd / gekoppeld aan eventuele hulp thuis om verwijzingen te voorkomen en om te kunnen afschalen in zorgzwaarte van de ondersteuning thuis wanneer dit mogelijk is;
- Het aantal thuiszittende leerlingen groeit, dat is zorgelijk en vraagt om een gezamenlijk aanpak. Zowel uitval van leerlingen op De Saffier, als leerlingen die op andere scholen zijn uitgevallen en bij De Saffier worden aangemeld en nu afhankelijk zijn van een jeugdhulp/jeugdzorg beschikking (bijvoorbeeld de inzet van zorgboerderijen).

Dit maakt dat De Saffier samen met de gemeente Smallingerland willen werken aan effectiever en efficiëntere samenwerking tussen onderwijs en zorg, concreet collectieve inzet van jeugdhulp op school.

De gemeente Smallingerland heeft toegezegd om een pilot te financieren voor de inzet van gespecialiseerde jeugdhulpverleners (Jeugdhulpverleners) binnen De Saffier. Hiervoor is een samenwerking met de zorgpartij Horizon opgestart. De pilot genaamd ‘Zorg in onderwijstijd op De Saffier’ beslaat in eerste instantie de periode februari 2024 – juli 2024. Gedurende deze periode zullen 2 specialistische jeugdhulpverleners van Horizon worden ingezet binnen De Saffier (totale inzet 28 uur per week verspreid over 4 dagen). Daarnaast is er tevens een systeembegeleider vanuit Horizon betrokken (totale inzet 2 uur per week).

Doelen en onderzoeksvragen

In het projectplan voor deze pilot 'Zorg in onderwijstijd op De Saffier' zijn onderstaande doelen geformuleerd:

- Versterken van het pedagogische klimaat op school [**basis**];
- Terugschakelen van intensieve ondersteuning en zorg in de onderwijszorgklas/traject naar een reguliere klas [**normaliseren**];
- **Vergroten van onderwijsdeelname**, met als doel: kansen van kinderen vergroten [recht op onderwijs] en afschalen van zorgzwaarte;
- Terugdringen/ **voorkomen van individuele verwijzingen** voor tweedelijns jeugdhulp;
- Terugdringen/ voorkomen van thuiszitten en onderwijstijdverkorting met als resultaat **minder dagbestedingsaanbod en een meer passende onderwijsplek.**

Deze doelen zijn vervolgens geconcretiseerd naar beoogde (en meetbare) effecten en resultaten, voor zowel de korte als de lange termijn.

Concrete meetbare uitkomsten

Korte termijn:

- Leerlingen zijn minder snel overprikkeld en laten minder complex gedrag zien;
- Meer leerlingen volgen (langer) onderwijs in de klas [vergroten onderwijsdeelname];
- Ouders ervaren meer rust thuis, leerlingen hoeven minder te ontladen waardoor thuis minder/geen hulp nodig is [afschalen van de zorg thuis];
- Betere communicatie tussen ouders, school en hulpverlening. Eén vast aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en hulpverlening. Ouders voelen zich onderdeel van de aanpak;
- Minder individuele beschikkingen voor zorg in onderwijstijd voor: 1 op 1 begeleiding, (educatieve) dagbesteding en behandeltrajecten;
- Een positiever pedagogisch klimaat binnen school, waardoor er sprake is van minder incidenten, schorsingen en schooluitvallen;
- Er is sprake van integratie van de zorg- en onderwijsdoelen van individuele leerlingen als onderdeel van het ontwikkelperspectiefplan (OPP);
- Er is afstemming tussen de aanpak/ondersteuning op school én thuis, waardoor ouders thuis ook ondersteuning ervaren/ontvangen [uitgangspunt: 1 kind, 1 gezin 1 plan];
- Er zijn korte lijnen en een intensieve samenwerking tussen de leerkrachten, commissie voor begeleiding (cvb) en jeugdhulpverleners op school, zodat er snel op- of afgeschaald wordt;
- Leerkrachten ervaren meer steun en hebben meer tijd voor afstemming en overleg met jeugdhulpverleners en andere betrokkenen. Ze hebben meer kennis/expertise m.b.t. het signaleren van mogelijke risico's en het effectief handelen in de klas;

Lange termijn:

- Er zijn 80% (14 lln) minder thuiszittende leerlingen, door een passend integraal aanbod binnen de school van onderwijs en zorg;
- Vermindering van langdurige en zwaardere zorg, zoals bijvoorbeeld (volledige) dagbesteding, intensieve behandeling;
- Een breed integraal ondersteuningsaanbod binnen de Samen Kansrijk! school, door de koppeling van expertise vanuit zorg en onderwijs;

- Er is sprake van 1 kind, 1 gezin, 1 plan onderwijs en zorg, door intensieve samenwerking binnen de onderwijssetting tussen leraren, CvB en jeugdhulpverleners.

Scope van het onderzoek

Voor de volledigheid zijn zowel de korte- als lange termijndoelen meegenomen in dit onderzoeksplan. Echter, gezien de beperkte tijdsduur waarin de pilot loopt zal er binnen de monitoring van de pilot allereerst gefocust worden op de effecten van de inzet van specialistische jeugdhulpverleners op de korte termijn.

Dit geldt specifiek ook voor de doelen omtrent het terugdringen van het aantal thuiszitters en het vergroten van de onderwijsdeelname van leerlingen (doel normaliseren). De Jeugdhulpverleners richten zich in eerste instantie op de leerlingen die momenteel naar school gaan op De Saffier en niet op de thuiszitters. Er worden op de korte termijn dan ook geen effecten verwacht op het aantal thuiszitters. Daarnaast wordt er niet verwacht dat het aantal uren onderwijsdeelname zal wijzigen gedurende de looptijd van de pilot. Aanvragen voor onderwijstijdverkorting worden doorgaans voor een heel schooljaar aangevraagd en hierin vinden geen tussentijdse wijzigingen plaats. Deze aspecten vallen hiermee onder langetermijneffecten van de pilot, welke zullen worden meegenomen indien de pilot een vervolg krijgt.

Onderzoeksvragen

De gestelde doelen voor de korte termijn zijn omgezet naar onderzoeksvragen.

1. Wat is het effect van de inzet van jeugdhulpverlening op de leerlingen binnen De Saffier?
    a. Wat is het effect op het pedagogisch klimaat binnen de school?
    b. Wat is het effect op het aantal incidenten, schorsingen en onderwijsdeelname en binnen de school?
    c. Wat is het effect binnen de thuissituatie?
2. Hoe wordt de samenwerking tussen onderwijs en zorg ervaren vanuit het perspectief van ouders, het team van De Saffier en jeugdhulpverlening?
3. Werkt de inzet van de jeugdhulpverlening binnen de school preventief bij de zorgvragen van leerlingen van De Saffier?

Variabelen en instrumenten

Om te monitoren of de inzet van een pedagogisch medewerker bijdraagt aan het behalen van de gestelde doelen uit het projectplan ‘Zorg in onderwijstijd op De Saffier’, is er een onderzoeksplan opgesteld. In het onderzoeksplan wordt aangegeven welke data er gemonitord worden en op welke wijze om na te kunnen gaan in hoeverre de gestelde doelen zijn behaald.

Interventies

De interventies uitgevoerd door de Jeugdhulpverleners binnen De Saffier worden vastgelegd gedurende de gehele looptijd van de pilot. Middels een gestandaardiseerd format wordt geregistreerd op welke leerling en klas de interventie is gericht, de aard en soort uitgevoerde interventie, de duur en daarnaast wordt er geanalyseerd binnen groepsbesprekingen of de inzet ook preventief werkt in het voorkomen van een doorverwijzing naar 2e lijns zorg.

Ouders van leerlingen die veelvuldig interventies ontvangen van de Jeugdhulpverleners zullen daarnaast een vragenlijst ontvangen waarin wordt uitgevraagd hoe zij de aanvullende zorg hebben

ontvangen en of zij ook een verandering bij hun kind signaleren in de thuissituatie. Hierbij is te denken aan de onrust van het kind en het slaapgedrag van het kind in de thuissituatie. Deze vragenlijst zal in juni 2024 worden afgenomen.

Pedagogisch klimaat

Om het effect van de inzet van Jeugdhulpverleners binnen de school op het pedagogische klimaat te onderzoeken wordt de *sociale veiligheidsmonitor (MSV)* afgenomen. Ook worden de gegevens van vorig schooljaar gebruikt als meetmoment 1 (T1). Scholen zijn wettelijk verplicht om jaarlijks te monitoren hoe leerlingen binnen de school het pedagogisch klimaat ervaren. Voor het onderzoek wordt aanvullend op de standaard afname van de MSV in februari-maart (T2) een extra meting gedaan in juni 2024 (T3).

Een positief pedagogisch klimaat komt ook tot uiting in het aantal incidenten, schorsingen en uitval van leerlingen (thuiszitters). Daarom worden het *aantal incidenten* en *schorsingen* gemonitord gedurende de looptijd van de pilot. Deze data wordt vergeleken met de gegevens van de maanden voorafgaand aan de pilot en de gegevens van vorig schooljaar om het effect van de interventies vast te stellen.

Daarnaast zal ook gekeken worden naar de *aard* en *ernst* van de incidenten. Hierdoor kan een verandering is type incidenten mogelijk worden vastgesteld.

Samenwerking onderwijs - zorg

De pilot heeft als doel om de samenwerking tussen school, ouders en jeugdhulpverlening te verbeteren. Dit zal worden onderzocht middels interviews en vragenlijsten.

- Medewerkers van De Saffier en de Jeugdhulpverleners zullen worden bevraagd naar hun ervaringen met de pilot. Hierin staan zowel het proces en de samenwerking, als ook de resultaten centraal. Belemmerende en bevorderende factoren binnen de samenwerking en uitvoer zullen worden verkend.
- Het team van De Saffier krijgt een vragenlijst waarin hun ervaringen en attitude ten opzichte van de samenwerking met jeugdhulpverlening wordt onderzocht. Deze bestaande vragenlijst is eerder tijdens de deelname aan een ander onderzoek door het team ingevuld. Deze data is opgevraagd bij de onderzoeker en vormt T1. De tweede afname (T2) zal plaatsvinden in juni 2024.
- Ouders van leerlingen die door de Jeugdhulpverleners zijn begeleid zullen een vragenlijst ontvangen waarin hen wordt gevraagd hoe zij de samenwerking in de driehoek ouders-school-jeugdhulpverlening hebben ervaren in de afgelopen periode. Deze vragenlijst zal worden afgenomen in juni 2024.
- Indien mogelijk zullen ook leerlingen worden bevraagd naar hun ervaringen met de Jeugdhulpverleners binnen De Saffier. Hiervoor is toestemming van ouders nodig. Hiervoor zal gewerkt worden met interviews of een vragenlijst. Deze afname zal plaatsvinden in juni 2024.

Zorgkosten gemeente

De pilot heeft ook als doel om preventief te werken voor leerlingen, waarmee een doorverwijzing naar 2e lijns zorg kan worden voorkomen of waardoor de zorgzwaarte voor een leerling verlaagd kan worden. Dit brengt een besparing in zorgkosten voor de gemeente met zich mee. Om te onderzoeken of de pilot bijdraagt aan preventie en reductie van zorgzwaarte en zorgkosten, zal er een overzicht worden gemaakt door de gemeente Smallingerland van de zorgkosten en zorgzwaarte van de leerlingen binnen De Saffier. De gegevens voorafgaand aan de pilot zullen worden vergeleken met de gegevens aan het einde van de pilot periode.

In Tabel 1 worden de variabelen en de instrumenten binnen het onderzoek schematisch weergegeven, alsook de tijdsplanning.

Tabel 1. *Schematische weergave van het pilot onderzoek 'Zorg in onderwijstijd op De Saffier'*

	Wie	**Hoe**	**Wanneer**
Interventies	Jeugdhulpverleners	Interventieregistratie	Maart – juli 2024
Pedagogisch klimaat	Leerlingen Team Saffier	Incidenten Schorsingen Monitor sociale veiligheid	Maart – juli 2024 T2 februari-maart 2024 T3 juni 2024
Samenwerking onderwijs-zorg	Jeugdhulpverleners Team Saffier Ouders Leerlingen	Interviews Vragenlijsten team Vragenlijsten ouders Vragenlijst of interview	Juni 2024
Zorgkosten	Gemeente	Zorgzwaarte Zorgkosten	Juni 2024

Bijlage 3: Evaluatie (kwalitatief) jeugdhulpverleners Zorg in Onderwijs op de Saffier

Evaluatie Zorg in Onderwijstijd SO De Saffier – Horizon Begeleiding

Aanleiding

De Saffier in Drachten is een Renn4 school voor speciaal onderwijs voor leerlingen van 4 tot 12 jaar met gedragsproblemen en/of psychiatrische problematiek. De Saffier werkt vanuit de gedachte dat ieder kind recht heeft op een sterke basis thuis, in de buurt en op school. Hiervoor is het nodig dat thuis, onderwijs en zorg nauw samenwerken aan: één plan voor één kind met gebruikmaking van elkaars expertise en zonder belemmering te ondervinden van wet- en regelgeving en/of bureaucratische processen.

De specialistische zorg/ondersteuning van leerlingen met een so4 indicatie vindt al meer en meer op school plaats, waardoor de schoolgang zo weinig mogelijk wordt belemmerd. Schoolgang is nodig voor positieve ontwikkeling van leerlingen en een positieve ontwikkeling is nodig voor goede schoolgang en thuiszitten wordt voorkomen.

Echter willen we juist naar meer verbindend en preventief werken toe en willen we ook na specialistische ondersteuning/behandeling weer gewoon normaliseren, de stijgende kosten voor jeugdhulp terugdringen en dan is het nodig om stappen te zetten. Stappen zoals:

- Gezamenlijke ambities en visie ontwikkelen. Er zijn in de afgelopen jaren veel gesprekken gevoerd met de gemeente en de Samen Kansrijk scholen. De analyse van het jeugdhulpgebruik door de gemeente Smallingerland laat de hoeveelheid kinderen die gebruik maar van een jeugdhulp beschikking op de Saffier zien (76,5%). Bijna alle leerlingen hebben wel een onderwijs-overstijgende hulpvraag, dit zijn kind- en/of omgevingsfactoren. Juist op de so4 scholen is het gezamenlijk aanbod van onderwijs en jeugdhulp ondersteuning zo van belang.
- Integrale intake, waardoor begeleiding en zorg snel en effectiever ingezet kan worden in overeenstemming met ouders, leerling en leerkracht binnen de school;
- Collectieve inzet gericht op ondersteuning en begeleiding bij hulpvragen op het gebied van ondersteuning in onderwijstijd / gekoppeld aan eventuele hulp thuis om verwijzingen te voorkomen en om te kunnen afschalen in zorgzwaarte van de ondersteuning thuis wanneer dit mogelijk is;
- Het aantal thuiszittende leerlingen groeit, dat is zorgelijk en vraagt om een gezamenlijk aanpak. Zowel uitval van leerlingen op de Saffier, als leerlingen die op andere scholen zijn uitgevallen en bij de Saffier worden aangemeld en nu afhankelijk zijn van een jeugdhulp/jeugdzorg beschikking (bijvoorbeeld de inzet van zorgboerderijen).

Dit maakt dat De Saffier samen met de gemeente Smallingerland willen werken aan effectiever en efficiëntere samenwerking tussen onderwijs en zorg, concreet collectieve inzet van jeugdhulp op school. In dit evaluatieverslag van het projectplan wordt deze samenwerking geëvalueerd.

Inzet Horizon begeleiding

Vanaf februari 2024 biedt Horizon begeleiding (x aantal) uur per week een ambulant begeleider specialistische zorg en/of een DOA-analist welke als onderwijszorgondersteuner (OZO) betrokken is. De inzet van de OZO zal zowel op de locatie van de Saffier plaatsvinden als in de thuissituatie van de leerlingen. De tijdsinvulling is afhankelijk van individuele leerdoelen, maar ook van de fase waarin een leerling zit. De OZO werkt met groepjes, maar ook individueel. De OZO gebruikt uiteenlopende methodieken, veelal gericht op sociale vaardigheden, executieve functies en schoolse vaardigheden. De OZO is op aanvraag aanwezig tijdens buitenspelen, pauzes en gym, hier worden aangeleerde vaardigheden naar de praktijk getransfereerd, zodat de leerlingen de nieuwe vaardigheden direct in de praktijk kunnen oefenen en zich eigen leren te maken. Er wordt vanuit het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) gewerkt, waarin zowel doelen op didactisch als sociaal-emotioneel gebied staan.

Evaluatie

Deze evaluatie bestaat uit twee onderdelen: inhoudelijke evaluatie (evaluatie op leerlingniveau) en evaluatie op procesniveau.

Inhoudelijke evaluatie; evaluatie op leerlingniveau:

Het gaat hierbij om een beeld te krijgen van het individuele traject van iedere aangemelde en begeleide leerling binnen het OZA-traject. Vragen die hierbij van belang zijn:

- *Met welke vraag is de leerling aangemeld voor het OZA-traject?*
  Het gaat hierbij om de vraag die de leerkracht gesteld heeft bij de aanmelding. Wat was de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen en waaruit bestond de handelingsverlegenheid van de leerkracht bij deze leerling?
- *Wat was het doel van de begeleiding?*
  Welke doelen zijn bij aanvang van het traject gesteld. Dat kunnen doelen op leerlingniveau zijn, maar ook doelen op het niveau van de leerkracht?
- *Zijn de ouders betrokken bij het begeleidingstraject?*
  Geef aan of dit wel of niet het geval is geweest. Over de aard van de betrokkenheid zal in de procesevaluatie nader worden ingegaan.
- *Hoeveel tijd per week is de betrokkenheid geweest?*
  Het gaat hier om een inschatting van de gemiddelde tijd per week.
- *Wat is de opbrengst van de begeleiding?*
  Is het traject afgesloten, of loopt het nog door? Zijn de beoogde doelen behaald? Wat zijn de opbrengsten van de begeleiding voor de leerling?

Inhoudelijke evaluatie – opbrengsten voor de leerlingen

Initialen leerling	Aanmelding: Vraag van de leerkracht	Doel van de begeleiding	Ouders betrokken?	Gem. tijd per week	Opbrengst op leerlingniveau
L (geel)	Ja	Terugstromen naar groep geel.	Ja		Status: Afgelopen Ondanks de inzet van de hulpverlening is L overprikkelt geraakt en uitgevallen op school. Zijn toekomstperspectief in onduidelijk. .
D.H (Groen)	Ja	's ochtends inchecken om escalatie te voorkomen.	Nee		Status: in proces D.H. zijn gedrag op school is in positieve zin veranderd en komt beter mee in de klas. Hij ervaart als een rust om een escape te hebben als het even niet lukt.
SvN (groen)	Ja	Opbouw belastbaarheid en omgaan met faalangst	Ja		Status: in proces S maakt een positieve groei door en is van een half uur in de klas gegroeid tot 1.5 uur klas en het maken van schoolwerk in het lokaal. Daarbij is directe schooluitval voorkomen.
K (Oranje)	Ja	K kan schoolwerk maken binnen de klas.	Ja		Status: onhold K is uitgevallen op school. De situatie was onhoudbaar en K was overvraagd. Inmidels is de schoolgang weer langzaamop gestart en is het nu zoeken naar een geschikte vorm van onderwijs. De ozo heeft daarbij overleg gehad met de docent van groep regenboog.
M (Groen)	Ja	M ontprikkelen en laten ventileren om escalatie te voorkomen.	Nee		Status: in proces M. ervaart meer rust en vind het fijn om zijn verhaal kwijt te kunnen bij de OZO. De incidenten rondom M nemen af. Daarbij heeft de ozo ervoor kunnen zorgen dat de situatie rondom M stabiel is.
I (Groen)	Ja	I leert zijn spanning ventileren op een gezonde manier.	Nee		Status: in proces I komt wekelijks bij de ozo om spanning kwijt te raken zodat hij goed functioneert in de klas. Dit lijkt tot op heden goed te werken.
R (regenboog)	Nee	R helpen om te gaan met trauma's uit het verleden om uitval tegen te gaan.	Ja		Status: in proces R heeft door zijn trauma's moeite om zich op school te concentreren en raakt snel getriggerd. Door een escape zorgt dit ervoor dat de situatie in de hand blijft en R op een veilige plek ervaart dat school niet alleen slecht is.

J (Blauw)	Ja	J kan op een rustige manier tot 12 uur met functioneren in de klas.	Nee		Status: in proces Hulpverlening is onlangs gestart.
D (Oranje)	Ja	D kan bij aankomst op school zelfstandig naar de klas lopen en aan zijn tafel gaan zitten.	Nee		Status: afgerond. Inmiddels lukt het D om zelfstandig naar de klas te lopen.
R (Groen)	Nee	R kan tijdens sport gebruik maken van de ozo als het nodig is om escalatie te voorkomen	Nee		Status: in proces. R maakt regelmatig gebruik van de ozo om tijdens de gymles bij de ozo te zitten. Het helpt hem ook rustig te blijven en voorkomt daarmee escalatie.
J. vd. W.	Ja	Welke effectieve interventies en ondersteuning kunnen wij bieden om de onrust bij J. en de klas te verminderen en te voorkomen dat leerlingen onderwijstijdverkorting ondervinden?	Ja		Status: in proces Recentelijk aangemeld.
N. B.		Welke strategieën kan N. ontwikkelen om zijn frustraties te verminderen en tegelijkertijd korte gesprekken voeren over zijn interesses om zo de emotionele regulatie en sociale interacties te verbeteren?	Ja		Status: in proces Er wordt gezocht naar een passende onderwijs/educatie voorziening voor N. Het volgen van een op maat gemaakt onderwijsprogramma is op dit moment niet haalbaar binnen de huidige groep.

Naast deze lijst speelt de OZA'er in op ad-hoc zaken met andere leerlingen.

De inzet van jeugdhulpverlening heeft een positief effect gehad op leerlingen van De Saffier. De leerlingen hebben baat gehad bij de extra ondersteuning, wat heeft geleid tot verbeterde emotionele en sociale vaardigheden. Specifieke interventies hebben bijgedragen aan een verhoogd gevoel van veiligheid en welzijn onder een deel van de leerlingen, wat zichtbaar is in hun verbeterde schoolprestaties en algehele gedrag.

Evaluatie op procesniveau

Het integreren van zorg binnen het speciaal onderwijs (SO) is een betrekkelijk nieuw fenomeen. Onderwijsprofessionals en zorgprofessionals hebben een andere opleiding, een andere achtergrond en daarmee een ander perspectief. Samenwerking moet tot een meerwaarde leiden.

Dat is geen vanzelfsprekendheid. Vandaar dat we beide perspectieven graag in beeld willen brengen in deze samenwerking, in de chronologie van het proces:

- Voorafgaand aan de begeleiding: aanmelding van de leerling voor het traject
- Tijdens de begeleiding; communicatie over de doelen en de activiteiten
- Achteraf; hoe is het traject afgerond en is er evt. sprake van Follow-up?

Voorafgaand aan de begeleiding: aanmelding van de leerling voor het traject

De eerste stap van het integreren van OZA binnen De Saffier is, het in kaart brengen van een aanmelding, geweest. In februari zijn de OZA'ers hier direct mee gestart. Door af te stemmen met de directeur, de orthopedagoog en de intern begeleider zijn zij tot afspraken gekomen over de aanmelding van een leerling voor een Onderwijs Zorg Arrangement. De stappen die genomen dienen te worden bij een aanmelding zijn helder in beeld gebracht in de *Flowchart Ondersteuningsproces De Saffier (zie bijlage):*

Versterken van het pedagogische klimaat op school;

De OZA'er biedt intensieve begeleiding aan leerlingen die een (complexe) hulpvraag hebben, waardoor deze leerlingen beter kunnen functioneren in de klas. Deze begeleiding kan variëren van individuele gesprekken en het opstellen van persoonlijke ontwikkelingsplannen tot het bieden van praktische ondersteuning bij het uitvoeren van schoolwerk.

Door het bieden van gerichte begeleiding helpt de OZA'er leerlingen bij het ontwikkelen van sociale vaardigheden, het verbeteren van hun zelfvertrouwen en het leren omgaan met stress en conflicten. Deze interventies zijn erop gericht om leerlingen beter in staat te stellen om deel te nemen aan het onderwijs en om hun leerprestaties te verbeteren in de klas.

Tevens kan de OZA'er een leerling tijdelijk meenemen uit de klas op het moment dat het even niet lekker loopt. Deze korte, gerichte interventies zijn bedoeld om de leerling even tot rust te laten komen, de situatie te de-escaleren en de nodige ondersteuning te bieden. Dit zorgt ervoor dat het onderwijs gecontinueerd kan worden en dat de andere leerlingen kunnen doorgaan met hun werkzaamheden zonder onderbreking.

Daarnaast fungeert de OZA'er als een belangrijke schakel tussen de leerlingen en het onderwijzend personeel. Door regelmatige overleggen met docenten, kan de OZA'er waardevolle inzichten bieden over de behoeften en voortgang van de leerlingen, en samen met de docenten effectieve strategieën ontwikkelen om een positieve leeromgeving te bevorderen.

De OZA'er werkt ook proactief aan het identificeren van potentiële problemen bij leerlingen voordat deze escaleren. Door vroegtijdige signalering en interventie kunnen problemen zoals schooluitval, gedragsproblemen en leerachterstanden worden aangepakt. Dit preventieve werk draagt bij aan het creëren van een stabiele en ondersteunende schoolomgeving.

Kortom, de OZAer speelt een cruciale rol in het ondersteunen van leerlingen binnen het onderwijs van de Saffier. Door het bieden van gerichte begeleiding, crisisinterventie, samenwerking met docenten, draagt de OZA'er bij aan een veiliger en effectiever pedagogisch klimaat. Hierdoor kunnen leerlingen beter functioneren, wordt het onderwijsproces minder verstoord en kunnen alle leerlingen optimaal profiteren van hun tijd op school.

Terugdringen/ voorkomen van thuiszitten en onderwijstijdverkorting met als resultaat minder dagbestedingsaanbod en een meer passende onderwijsplek.

Op dit moment is er een concrete casus waarbij met zekerheid te zeggen is dat zonder de inzet van de OZA'er de leerling thuis had gezeten. Nu volgt hij echter weer onderwijs in de klas en is sprake van opbouw mogelijkheden. Zonder deze interventie was deze leerling sowieso als thuiszitter geëindigd.

Korte termijn:

Leerlingen zijn minder snel overprikkeld en laten minder complex gedrag zien;
De afgelopen periode is te zien dat de leerlingen die ondersteuning krijgen van de OZA'er baat hebben bij de hulp. Dit uit zich op verschillende manieren. Leerlingen komen bij de OZA'er op het moment dat de spanning erg oploopt en er anders een escalatie zou kunnen ontstaan. Doordat de leerlingen nu een escape hebben, draagt dat bij aan het gevoel van veiligheid.

Meer leerlingen volgen (langer) onderwijs in de klas [vergroten onderwijsdeelname];

Er zijn een aantal casussen waarbij de leerlingen thuis hadden gezeten maar door de inzet van OZA'er dit niet gebeurd is. Daarbij is er een casus een mooi voorbeeld. Op het moment van aanmelden was het idee om de leerling thuis te laten. Dit was dan ook de eerste inzet. De volgende dag is hij bij de OZA'er gestart en deze is op een laagdrempelige manier in contact getreden. Het resultaat nu is dat deze jongen weer onderwijs volgt in de klas en hij weer in staat is om school werk te maken met daarbij een helder vangnet. Verder zijn er een aantal situatie waarbij de situatie niet verder escaleert doordat de leerling bij de OZA'er komt zitten. Nadat deze weer groen zijn, zijn deze naar de klas teruggestroomd.

Een positiever pedagogisch klimaat binnen school, waardoor er sprake is van minder incidenten, schorsingen en schooluitval;

Doordat de OZA'er de docent kan ondersteunen ontstaat er een veiliger klimaat waarbij de lessen kunnen doorgaan en de leerlingen gezien wordt die problemen ervaart. Doordat deze kan ontspannen bij de OZA'er lopen emoties minder hoog op wat leidt tot minder escalatie. Tevens zorgt dit ervoor dat de kinderen mindere negatieve schoolervaringen ervaren.
Op het moment dat het wel escaleert wordt er ook een beroep gedaan op de OZA'er. Doordat deze onpartijdig is zorgt dat de leerling even op adem kan komen bij de OZA'er en hij/zij makkelijker kan terugstromen in de klas zonder dat het verder uit de hand loopt. Het gebeurt echter ook wel eens dat ook de OZA'er weinig kunnen en de situatie alsnog escaleert.
Conclusie is in die zin een positiever klimaat doordat de docenten de leerlingen goed weet te vinden. De docenten komen met regelmaat langs om even kort te overleggen of om hulp te vragen.
Op dit moment is het zo dat als de OZA'er niet aanwezig is, bepaalde leerlingen niet naar school kunnen en deze leerlingen zonder dat de ozo aanwezig was anders thuis hadden gezeten.

Er is sprake van integratie van de zorg- en onderwijsdoelen van individuele leerlingen als onderdeel van het ontwikkelperspectiefplan (OPP);

De OZA'er wordt betrokken bij casussen binnen school om input te geven over het begeleidingstraject. Er wordt geluisterd naar de adviezen OZA daarbij wordt uitgegaan van de expertise die zij bezitten.

Er is afstemming tussen de aanpak/ondersteuning op school én thuis, waardoor ouders thuis ook ondersteuning ervaren/ontvangen [uitgangspunt: 1 kind, 1 gezin 1 plan];

De OZA'er zit bij mdo's met school, ouders/verzorgers en andere hulpverlening om mee te denken, advies te geven en om bevindingen te delen.

Er zijn korte lijnen en een intensieve samenwerking tussen de leerkrachten, commissie voor begeleiding (cvb) en OZA'er s op school, zodat er snel op- of afgeschaald wordt;

Er zijn korte lijnen met de diverse betrokken partijen. Het CVB heeft met regelmaat op een laagdrempelige manier overleg met de OZA'er. Leerkrachten benaderen de OZA'er om mee te denken in casussen. Ouders weten de OZA'er echt nog niet optimaal te vinden.
Wat verder een ontwikkelpunt is, is dat wijzigingen in het schoolgaan niet direct bij de OZA'er worden gemeld waardoor deze niet altijd goed op de hoogte is, dit zijn echter kinderziektes en wegen niet op tegen de baten die het heeft.

Leerkrachten ervaren meer steun en hebben meer tijd voor afstemming en overleg met OZA'er en andere betrokkenen. Ze hebben meer kennis/expertise m.b.t. het signaleren van mogelijke risico's en het effectief handelen in de klas;

Vanuit docenten komen positieve geluiden. De docenten zoeken met regelmaat contact met de OZA'er. De ene docent maakt vaker gebruik van de diensten van de OZA'er dan de andere maar over het algemeen genomen is er een tendens te zien dat er de docent de OZA'er benaderd. Dit gebeurt bij leerlingen bij wie de spanning oploopt en het gebeurt bij kinderen waarbij er al een escalatie plaats vindt. In het laatste geval zijn de resultaten wisselend. Het ene moment lukt het de OZA'er wel om te de-escaleren en ander moment slaagt dit minder.
Nadat de OZA'er is ingezet vindt er altijd evaluatie plaats met de docent om de inzet terug te koppelen om op die manier korte lijntjes te houden. Daarnaast gebeurt het met regelmatig dat de OZA'er een leerling meeneemt uit het lokaal zodat het pedagogisch klimaat voor de andere kinderen geborgd kan blijven en de lessen op een rustige manier kan worden voortgezet.

Conclusie pilot inzet OZA op De Saffier

Binnen SO De Saffier hebben wij sinds de start van de pilot met gedrevenheid gewerkt aan de samenwerking met de leerkrachten van De Saffier. De school staat open voor de implementatie van de zorg vanuit Horizonbegeleiding en constateren een actieve samenwerking richting passende zorg voor alle leerlingen. Wij hebben het belang ingezien van het integreren van zorg binnen de school. Wij willen de samenwerking met De Saffier zoals het nu vormgegeven is graag voortzetten. Dit is in het belang van hun leerlingen en hun ouders.

Aanvulling van groep Groen;

We hebben het er regelmatig over; de problematiek bij de kinderen verschuift steeds meer naar het systeem. Het beeld laat zien dat bij veel kinderen de basis thuis niet in balans/onveilig is. De leerlingen zien Jesse en Gjalt als een veilige basis en als positieve rolmodellen. Doordat ze niet de vaste leerkracht zijn en op momenten even echt tijd hebben (gehoord en gezien worden) zijn er de afgelopen tijd mooie dingen gebeurd en stappen gezet. Twee leerlingen kunnen op dit moment niet zonder de begeleiding van Jesse en Gjalt. Zonder deze begeleiding kunnen wij op dit moment niet de ondersteuning bieden waardoor ze hun schoolgang zouden continueren. De thuisbasis/hun systeem voorziet niet in dat wat ze nodig hebben. Zouden ze geen begeleiding hebben dan is er heel veel onveiligheid (voor zichzelf en de groep), onvoorspelbaarheid en komen ze niet tot leren (laat staan aanwezig kunnen zijn op school). Deze leerlingen zouden dan thuis komen te zitten. Door de begeleiding van Horizon is er tijd en ruimte om echt even dieper in gesprek te gaan en heel gericht met kleine doelen (die veel nabijheid en reflectie vragen) aan de slag te gaan. Dit gaat een grote stap verder dan onderwijs bieden. De leerlingen voelen zich veilig en kunnen op deze manier een positieve ervaring opdoen w.b. het 'hulp vragen' (ze leren en geven zelf aan wanneer ze het nodig hebben), het vertrouwen van mannen (er zit veel trauma op verbinding met mannelijke rolmodellen) e.d. De korte lijnen, het aanwezig zijn op de achtergrond is van een hele grote waarde. Ik ervaar ook als leerkracht meer rust en ruimte omdat ik weet dat ik kan sparren en ondersteuning kan vragen wanneer dat nodig is. Het is bovendien fijn dat het twee vaste gezichten zijn. Waardoor er minder verschillende 1 op 1 begeleiders in de groep zijn. Op dit moment zijn alleen Jesse en Gjalt als ondersteuners bij ons in de klas. Ze zijn onderdeel van het team. Waardoor het voor de leerlingen ook veel minder als falen/uitzonderingspositie voelt om ondersteuning te krijgen/vragen. Het is een veel natuurlijkere rol dan wanneer iemand van buitenaf komt. Ze spreken dezelfde taal, denken echt mee omdat ze hele dagen aanwezig zijn (ook briefing/debriefing)

Het is een proces om zorg in het onderwijs te integreren. Dit proces loopt nog. Binnen school willen we dit verder ontwikkelen door nog meer aan te bieden. Zo willen wij vanaf augustus 2024 een cursus voor ouders over het omgaan met gedrag gaan aanbieden.

De positionering van een OZA'er binnen de school vergt tijd en dient steeds bijgeschaafd te worden. Trial and error is nodig om tot een juiste positie te komen. Langzaamaan wordt deze positie bij alle medewerkers steeds duidelijker en zo wordt er steeds meer gebruik van gemaakt.

Wat is er gelukt?

- De zichtbaarheid binnen de school is gelukt. De OZA'ers binnen de school zijn zichtbaar. Leerlingen weten de OZA'er te vinden en komen bij hen als zij dit nodig achten.
- De functie van OZA'er is helder geïntroduceerd. Medewerkers weten de OZA'er te vinden en weten inmiddels hoe de lijnen lopen.
- De aanmeldingsprocedure is duidelijk. De formulier voor het aanvragen van een OZA ondersteuningstraject zijn duidelijk, volledig en de leerkrachten voelen zich bekwaam om deze in te vullen. Wanneer er vragen zijn over een ingevuld formulier weet de OZA'er de leerkrachten te vinden en bestaan er korte lijntjes. Dit zorgt ervoor dat de ondersteuning snel opgestart kan worden.

Wat kan beter?

- De OZA kan nog meer onder de aandacht gebracht worden bij ouders tijdens oudergesprekken o.i.d..
- Daarbij kan de samenwerking aangescherpt worden. Zoals in het plannen van evaluaties en aansluiten bij casuïstiekbesprekingen.
- Het integreren van de zorg in de onderwijscultuur heeft tijd en aandacht nodig. Dit moet in de komende periode verder groeien door middel van trial and error en door cyclisch te blijven evalueren en bijstellen indien nodig.
- Inzet trainingen/contact andere hulpverlening.

Bijlage;
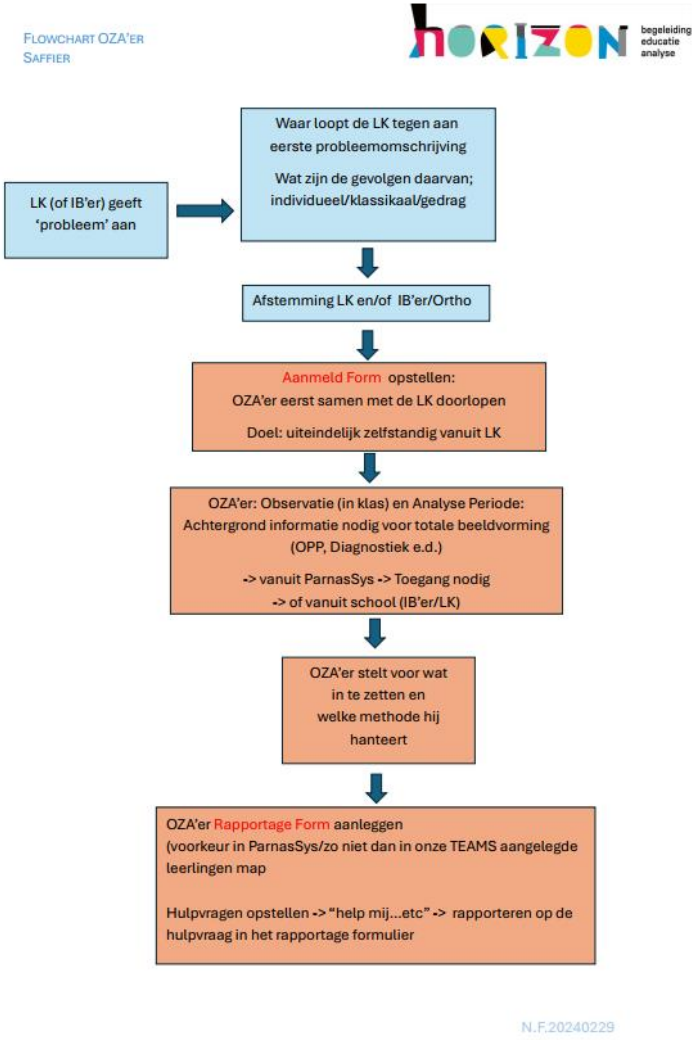
Flowchart;